

DIALOGAS

2013 m. lapkričio 7 d.

ISSN 1392-1916

Nr. 41 (1060). Kaina 3,70 Lt

NEPRIKLAUSOMAS SAVAITRAŠTIS

Dvidešimt antrieji leidybos metai

Nuo 2014-ųjų sausio „Dialogo“ leidyba nutraukiama

Beliko septyni mūsų draugystės ir bendravimo numeriai. Nuo 2014-ųjų sausio „Dialogo“ leidyba nutraukiama.

Galima rinktis: liūdėti, kad „Dialogas“ nebebus leidžiamas, ar džiaugtis, kad iš tikrųjų nepriklausomas švietimo savaitraštis išsilaikė net 22 metus.

Mes, redakcijos žmonės, džiaugiamės, kad daugiau nei du dešimtmečius buvome reikalingi Lietuvos mokytojams, vadovams, darželių darbuotojams. Visų skaitytojų kategorijų neišvardysime, tačiau žinote, kad brangi nome ir vertiname su Jumis užsimezgsų ir dalykinį, ir emocinį ryšį.

Daug pūdų druskos kartu suvalgyta. Su lituanistais ne viena respublikinė konferencija surengta. Su kai kuriomis profesinėmis sąjungomis, asociacijomis iki užkimimo diskutuota. Net su dešimčia švietimo ir mokslo ministrų ir kontaktuota, ir konfliktuota.

„Dialogas“ dažniausiai šukavo prieš plauką. Todėl valdininkų nebuvo mėgstamas. Kol valstybės tarnautojai manys, kad spaudos paskirtis – jų darbus šlovinti, tol bet kokiai visuomenės gyvenimo sričiai užsiangažavusi nepriklausoma spauda viena koja šlubuos, nes tikras dialogas tarp „liaudies ir valdžios“ nevyks.

Redakcija yra labai dėkinga visiems į „Dialogą“ rašiusiesiems.

Dėkojame probleminių straipsnių autoriams. Jų pavardės (A.Zabulionis, R.Dilienė, S.Jurkevičius, V.Paulauskas, I.Videikaitė ir kiti) Jūs, gerbiami skaitytojai, puikiai žinote. Jie buvo ir lieka aukšto rango švietimo ekspertais. Jų įžvalgomis jau pažymėta Lietuvos švietimo istorija.

Daug švietimui neabejingų žmonių – ir politikų, ir moksleivių, ir kultūros žmonių – „Dialoge“ yra išdėstę savo požiūrį į aktualiausias problemas. Aukščiausio rango kūrėjai – M.Martinaitis, Just.Marcinkevičius, V.Daujotytė, A.Šliogeris, D.Kajokas ir kiti – niekada neatsisakė prabilti į mokytojus per mūsų savaitraštį. Jų reikštas prielankumas tebūna Jums, mieli mokytojai, kasdienoje lydinčiu palaikymu.

Mūsų žiniomis, nė vienoje Europos Sąjungos šalyje nėra nepriklausomo švietimo leidinio. Lietuvoje toks buvo „Dialogas“.

Šaunu.

Atsisveikiname su Jumis nepalaužti, nesužlugdyti.

Atsisveikiname mylėdami ir gerbdami Jus, mieli DIALOGO skaitytojai ir autoriai.

Dar pabendraukime laisvai, smagiai ir įdomiai iki 2014-ųjų!

*Pagarbiai Jūsų Elena TERVIDYTĖ,
„Dialogo“ vyriausioji redaktorė*

Lizetos Lazuraitytės nuotr.

Nuo ko priklauso mokytojo statusas?

Daugelyje šalių mokytojo statusas sumenko. Bet jeigu mokytojo negerbia visuomenė, vaikai klasėje jo neklauso, tėvai nepaiso jo patarimų, tai ir patys talentingiausi mokiniai vengs mokytojo profesijos.

Toks pagarbos mokytojams stygius ilgai

niui susilpnins jų luomą, sumenkins ugdymo kokybę, padarys didelę žalą milijonų žmonių ugdymosi galimybėms ir galiausiai susilpnins visas pasaulio valstybes.

TYRIMAI

4 p.

Gal tai ir yra išpranašautoji pasaulio pabaiga?

„Kopdamas į Everestą žuvo mokytojas. Kodėl žuvo? Todėl, kad mėgo kopti vienas, mėgo iššūkius.

Kodėl kita 40-ies žmonių grupė, kopianti į viršų, jo negelbėjo? Todėl, kad dėl savo situacijos buvo kaltas pats alpinistas... Kiek tokių „alpinistų“ mokyklose!“

Nuomonėmis dalijasi pedagogai.

ATGARSIAI

7 p.

Emocinių smegenų treniravimas

Kiekvienam iš mūsų yra būdinga unikali emocinė sandara ir šitas individualumas lemia, kodėl kai kurie esame lankstūs ir atsparūs, o kiti lengvai pažeidžiami.

Apie tai, kaip individualūs emociniai stiliai veikia mūsų mąstymo, jautimo ir gyvenimo būdą bei kaip tuos stilius pasitelkiant meditaciją galima pakeisti, – interviu su vienu iš išskiliausių neuromokslo atstovų ir neuroplastiškumo fenomeno atradėjų prof. Richardu J.Davidsonu.

PSICHOLOGIJA

5 p.

Teturime 3 galimybes: skystis, viską mesti arba keisti(s)

„Beraščių karta...“, „mokiniai darosi vis kvailėsniai...“ – tokiais ar panašiais skundais dalijasi mokytojai visoje Lietuvoje.

Ar tikrai yra taip? Ar tai vyksta visame pasaulyje, ar tik mes, lietuviai, paženklinti ta Kaino žyme? O gal tikrai mokyklose – tinklo karta, o mes, pedagogai, ją ugdydami, taikome beviltiškai pasenusius industrinei visuomenei būdingus metodus, teorijas ir metodologines prieigas, kurios nepajėgios šios kartos suprasti?

KOLEGA – KOLEGAI

8 p.

Lietuvoje kasdien pagimdo vidutiniškai 2 nepilnametės

Gydytojas ginekologas V.Klimas LRT radijo laidoje „Sveikata“ pažymėjo, kad Lietuvoje nepilnametės kasmet pagimdo daugiau kaip 700 vaikų. 13–15 metų mergaitės kasmet pagimdo nuo 40 iki 120 kūdikių. Vadinas, jo įsitikinimu, šių merginų gyvenimas labai komplikuojasi. Jos sunkiai gali baigti mokyklą, juolab kad dažniausiai būna ne iš pačios geriausios socialinės aplinkos, nelabai gerai gyvena ir materialiai. Darbo rinkoje jos nustumiamos į galą, tad skurdesnis tampa visas gyvenimas.

„Sumažinti šią riziką galima pateikiant jaunimui moksliskai pagrįstą lytinį auklėjimą. To Lietuvoje trūksta, nes nėra programų, – tvirtina V.Klimas. – Švietimo ir mokslo ministerijai, iš dalies ir Sveikatos ministerijai labai didelę įtaką daro konservatyviausi klerikalų sluoksniai. Yra labai pažangių žmonių, bet politiką lemia patys konservatyviausi.“

Gydytojas įsitikinęs, kad tai mus gerokai stumia atgal, pvz., Estijoje je jaunimui iki 18 m. kontracepciją kompensuoja valstybė, nes valstybei apsimoka jaunimą apsaugoti nuo neplanuoto nėštumo.

Matematikų „Pelėda“ iškeliavo į Klaipėdą

Kretingoje jau 12-ąją kartą įvyko Klaipėdos apskrities jaunųjų matematikų komandinė olimpiada profesoriaus V.Liutiko prizui laimėti. Olimpiadoje, kurią kaip ir kasmet rengė Kretingos Švietimo skyrius kartu su Šiaulių universitetu, šiemet sulaukta didelio būrio gabiausių Klaipėdos apskrities jaunųjų matematikų: tarpusavyje varžėsi komandos iš Kretingos, Salantų, Klaipėdos, Skuodo, Šilutės, Palangos, Gargždų ir Durbėnų mokyklų.

Šiemet, kaip ir prieš porą metų, tradicinė „Pelėda“ iškeliavo į Klaipėdą – pirmąją vietą iškovojo Klaipėdos „Ažuolyno“ gimnazija. Antroji vieta atiteko daugkartiniams olimpiadų prizininkams – Jurgio Pabrėžos universitetinės gimnazijos komandai, trečioji – Pranciškonų gimnazijos atstovams.

APKLAUSA

Kaip atlaikome šiandienos realybę?

Gyvename įtampą nuolat provokuojančiu laikotarpiu – žaibiškos kaitos, nuožmios konkurencijos, vertybinių, ekonominių bei finansinių krizių, begalinių technologinių galimybių. Ne kiekvieno žmogaus nervai ir psichika tokias aplinkybes atlaiko ir sklandžiai su jomis sugyvena. Juolab kad dauguma turime akivaizdžių „išsilavinimo“ spragų ir tvarkytis su savo emocijomis, „apsėdančiomis“ mintimis bei slogiomis nuotakomis nelabai mokame.

Tad, turint galvoje mokytojų darbo specifiką, visiškai nenuostabu, kad apie jų psichinę sveikatą sklendo daug legendų. Kai kurie veikėjai nevengia pasakyti: ar jūs žinote, kiek mokytojų gydosi *Vasaros penki* (taip pagal savo adresą vadinama garsiausia Lietuvoje psichiatrinė ligoninė – Vilniaus miesto psichikos sveikatos centras)?! Suprask, labai daug. Iš tikrųjų, tokių duomenų niekas neturi ir nervų bei psichikos ligomis sergančių pedagogų skaičiaus nežino.

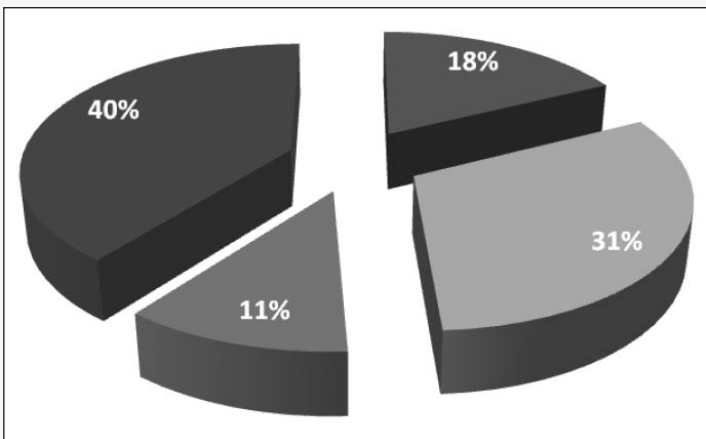
O ruduo, ypač kai jis iš saulėto virsta tamsiu, niūriu ir darganotu, kaip žinome, yra ir depresijos mėgstamas metas.

Tokio konteksto paskatintas, „Dialogas“ praėjusią savaitę paklausė internautų (www.dialogas.com), ar jiems yra tekę vartoti psichotropinius vaistus (antidepresantus) arba raminančiuosius.

Atsakymai susidėjo taip:

- Kartelį teko – 18 proc.;
- Kartkartėmis pavartoju – 31 proc.;
- Vartoju sistemingai – 11 proc.;
- Neteko – 40 proc.

Džiugu, kad daugiau nei pusei respondentų ir šiomis rinkos ekonomikos bei „postmodernių“ vertybių sąlygomis pavyksta išsilaikyti „virš vandens“ be medikamentų pagalbos.

Pasaulio gerovės indekse Lietuva 43-ia

Tradiciename gerovės indekse tarp 142 įvertintų valstybių Lietuva šiemet užėmė 43 vietą. Londone įsikūręs „Legatum“ institutas reitingą sudarė atsižvelgdamas į šalies ekonominę situaciją, švietimo padėtį, sveikatos apsaugą, valstybės valdymo kokybę ir piliečių saugumą.

Šiemet reitinge Lietuva aplenkė penkias Europos Sąjungos (ES) šalis – Latviją, Bulgariją, Kroatiją, Graikiją ir Rumuniją, taip pat kaimynines Rusiją ir Baltarusiją.

Geriausiai Lietuva įvertinta dėl švietimo – šioje srityje mūsų šalis užėmė 28 vietą. Tačiau pagal

ekonomikos lygį ji 94, o pagal asmeninės laisvės lygį – tik 101.

Bendra 43 vieta Lietuvai buvo skirta ir pernai.

Geriausiai tyrime vėl įvertinta Norvegija, pirmąją vietą ši valstybė užima jau ne pirmus metus. Antroji vieta atiteko Šveicarijai, trečioji – Kanadai.

Siūlo tris reformas aukštajame moksle alternatyvas

Pirmadienį (11 04) Švietimo ir mokslo ministerijoje (ŠMM) surengtame Mokslo ir studijų įstatymo darbo grupės pasitarime buvo pateiktos išvados, kokių pertvarkų reikia mokslo ir studijų sistemoje.

Daugiausia ginčų darbo grupėje kelia studijų finansavimas, nes nesutariama, kurią iš trijų finansavimo alternatyvų reikėtų rinktis.

Pagal pirmąjį variantą, dabartinis finansavimo modelis iš principo nesikeistų, tik būtų pagerintos skolinimosi sąlygos – skolintų ne komerciniai bankai, o Valstybinis studijų fondas. Pagal antrąjį modelį, aukštasis mokslas būtų nemokamas – už studijas mokėtų tik tie, kurie turi akademinį skolų. Tačiau pagal šį modelį 25 proc. mažėtų priimamų

studentų – universitetams nebūtų leidžiama priimti mokamas vietas. Pagal trečiąjį modelį, būtų keičiama Konstitucija, geriams studentams dabar garantuojanti nemokamą mokslą. Pakeitus Konstituciją, už studijas mokėtų visi be išimties.

Pasak ŠMM, darbo grupės siūlymai bus teikiami svarstyti visuomenei.

Sudarė jungtinę švietimo profesinių sąjungų atstovybę

Praėjusį ketvirtadienį (10 31) Lietuvos švietimo profesinės sąjungos (LŠPS) ir Lietuvos švietimo įstaigų profesinės sąjungos (LŠIPS) pirmininkai A.Jurgelevičius ir E.Jesinas pasirašė susitarimą, kuriuo sudarė Jungtinę švietimo profesinių sąjungų atstovybę švietimo sektoriaus šakos kolektyvinei sutarčiai rengti ir derėtis dėl jos.

LŠPS jau yra inicijavusi derybas dėl švietimo sektoriaus šakos kolektyvinės sutarties ir pakvietusi kitas profesines sąjungas sudaryti švietimo sektoriaus jungtinę atstovybę. Kol kas oficialios derybos nėra prasidėjusios, nes Švietimo ir mokslo ministerija (ŠMM), anot minėtų profesinių sąjungų, neturi politinės valios prisiimti darbdavių organizacijos funkcijų.

LŠPS jau antrus metus vykdo

projektą „Socialinės partnerystės plėtra ir kolektyvinių derybų skatinimas šalies švietimo sektoriuje“. Vienas iš projekto tikslų – parengti ir pasirašyti švietimo sektoriaus šakos kolektyvinę sutartį. „Džiugu, kad į bendrą veiklą siekiant šakos kolektyvinės sutarties pasirašymo įsijungė LŠIPS. Kartu mes tikrai savo tikslą pasieksime“, – džiaugėsi LŠPS pirmininkas A.Jurgelevičius.

LŠIPS yra inicijavusi derybas dėl profesinės sąjungos susitarimo su ŠMM, tačiau, pasak profesinės sąjungos pirmininko E.Jesino, šakos kolektyvinė sutartis būtų rimtesnis teisinis dokumentas nei paprastas susitarimas. Susitarta, kad abi profesinės sąjungos parengs bendrą šakos kolektyvinės sutarties

projektą, kurį teiks deryboms su ŠMM.

Abi profesinės sąjungos tikisi, kad Seime bus greitai priimta Darbo kodekso pataisa, kuri aiškiau teisiškai reglamentuos, kas turi darbdavių organizacijos funkcijas švietimo sektoriuje. Darbo kodekso pataisai pritarė LR trišalė taryba. Artimiausiu metu projektą Vyriausybė teiks Seimui.

„Prie susitarimo gali prisijungti kitos profesinės sąjungos, kurių veikla pagrįsta sąžiningumu, solidarumo ir teisingumo principais ir jų veikla nepažeidžia susitarimo iniciatorių interesų ir teisių“, – teigia susitarimo iniciatoriai. Jų nuomone, toks susitarimas – tai dar vienas žingsnis siekiant vienyti švietimo sektoriuje veikiančias profesines sąjungas.

Teismas: KU rektorius išrinktas neteisėtai

Pirmadienį (11 04) Klaipėdos apygardos teismas nusprendė palikti galioti Klaipėdos miesto apylinkės teismo birželį priimtą sprendimą, pagal kurį Klaipėdos universiteto (KU) rektorius V.Laurėno darbo sutartis turi būti nutraukta.

Apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija pripažino, kad KU taryba, organizuodama ir vykdydama rektoriaus rinkimus, nesilaikė įstatymų reikalavimų bei neužtikrino

Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo normų laikymosi. Teismas nutartyje pabrėžė, kad KU taryba leido susiklostyti netoleruotinai situacijai, kai V.Laurėnas, eidamas KU tarybos nario pareigas ir kartu būdamas kandidatu užimti universiteto rektoriaus pareigas, nenusišalino nuo dalyvavimo tarybos posėdžiuose svarstant ir priimant sprendimus dėl rektoriaus rinkimų. Teisėjų kolegijos nuomone, V.Laurėnas tokiu

savo elgesiu neišvengė viešųjų ir privačių interesų konflikto.

Klaipėdos apygardos teismas, kaip ir pirmosios instancijos teismas, KU tarybos nutarimą dėl rektoriaus rinkimo pripažino prieštaraujančiu imperatyvioms įstatymo normoms, protingumo bei sąžiningumo principams.

Ši apygardos teismo nutartis įsigalioja nuo jos priėmimo dienos, tačiau dar gali būti skundžiama Lietuvos Aukščiausiajam Teismui.

Nepasitenkinimas dėl rugsėjo 1-osios neblėsta

Joniškio Mato Slančiausko progimnazijos tėvų komitetas kreipėsi į rajono tarybos narius, Švietimo ir sporto skyrių, prašydamas rugsėjo pirmosios organizavimo vietą ir laiką leisti pasirinkti mokykloms savarankiškai.

Progimnazijos mokinių tėvai mano, jog šiemet rugsėjo 2-ąją Joniškio kultūros centro lauko estradoje organizuotas mokslo metų pradžios renginys neatitiko jų lūkesčių: neatsižvelgta į atstumus nuo miesto centro iki mokyklų, į per mažą skaičių sėdimų vietų (apie 370), lietingą orą. Be to, po rengi-

nio grįžti į pirmą pamoką galėjo tik arti miesto centro esančių mokyklų mokiniai, tad labiausiai nutolusioje M.Slančiausko progimnazijoje mokslo žinių dienos šventė vyko kitą dieną, rugsėjo 3-iąją.

„Per lietuvių vaikai buvo išvaryti į lauko estradą, nesijautė jokio šventiškumo. Pirmokai išvis nieko nesuprato, nes mamos visą vasarą juos ruošė kalbėdamos, kad pirmą mokslo metų dieną eis į mokyklą, o turėjo nuvesti į parko estradą, ir tik kitą dieną keliauti į mokyklą, – „Krašto žinioms“ sakė tėvų klubo preziden-

te V.Tuminienė. – Pagal Darbo kodeksą, tėvai, auginantys vaikus iki 12 m., turi teisę gauti laisvą dieną arba ne mažiau kaip pusę darbo dienos laisvo nuo darbo laiko. Tačiau net pats tolerantiškiausias darbdavys neišleis savo darbuotojų iš darbo palydėti vaikus į mokyklą dvi dienas iš eilės.“

M.Slančiausko progimnazijos tėvų klubas siūlo ateityje leisti kiekvienai mokyklai savarankiškai spręsti, kada ir kur rengti rugsėjo 1-ąją bei kitas mokyklinės šventes.

Tęsiamos diskusijos apie mokymąsi be mokyklos

Prieš mėnesį surengęs diskusiją apie mokymosi be mokyklos („unschooling“) filosofiją, Laisvasis universitetas (LUNI) tęsia alternatyvaus švietimo paskaitų ciklą. Šiandien (11 07) 18 val. LUNI kviečia į susitikimą su dviem mokymosi namuose („homeschooling“) šalininkėmis – Jurga Juodkazyte ir Erika Juozaitiene. Bus diskutuojama apie mokymosi namuose teikiamus privalumus ir keliamus pavojus. Diskusija vyks Venclovų namuose, Pamėnkalnio g. 34, Vilniuje.

Prieš šešerius metus Lietuvos Švietimo ir mokslo ministerijos leidimu mūsų šalyje buvo patvirtinti savarankiško mokymosi namuose nuostatai. Šiuo leidimu spėjo pasinaudoti J. Juodkazytės šeima – visus metus antros klasės kurso jos dukra mokėsi namuose. Pagal savarankiško mokymo aprašą savo atžalą ji turėjo užregistruoti vienoje iš mokyklų, kuri buvo įsipareigojusi periodiškai tikrinti

savarankiškai besimokančio vaiko žinias. Šiuo metu mergaitė vėl eina į mokyklą, nes nuo 2012 m. birželio mokytiis namuose ministerija uždraudė.

„Dirbdavome ne kasdien. Tokios sistemos, kad dirbame tam tikrą valandų skaičių, neturėjome. Jei būdavo geras oras, eidavome į lauką. Jei rasdavome kokį žaidimą, žaisdavome. Jei matydavau, kad neturi ką veikti, išsitraukiu knygą ir mokomės. Jei oras blogas, tai sėdi namie, padarai daugiau. Didelę dalį laiko ji mokydavosi savarankiškai, atlikdavo užduotis. Jei užduočių nesuprasdavo, tai prašydavau jos man savais žodžiais paaiškinti. Jei matydavau, kad ir aiškinantis nesupranta, galvodavau veiklą, per kurią būtų galima susiprasti“, – prisimena Jurga.

E. Juozaitienės vaikai dar per maži mokyklai, tačiau atsiradus galimybei ji suteiktų vaikams progą mokytiis namuose ir palaikytų šį pasirinkimą. „Bandant išvengti demagogi-

jų, pagrindinis argumentas turėtų būti moksliniai tyrimai. JAV ir Kanadoje, kur namų mokymas turi galias tradicijas, imties ir istorijos tyrimams jau pakanka. Atlikti vaikų pradinėse klasėse, taip pat jų, baigusių universitetus, testai. Mokymosi rezultatų vertinimai yra įspūdingi: JAV namuose mokyti vaikai nuo 15 iki 30 proc. gavo geresnius egzaminų testų rezultatus. Aukštesiose mokyklose tokių mokinių rezultatai taip pat geresni: jie turi daugiau žinių, geresnius socialinius gebėjimus, yra brandesni emociškai bei psichologiškai, gerai save vertina, yra orūs, saugo darnius šeimos santykius. Tuo tarpu mokslinių tyrimų, pagrindžiančių namų mokymo priešininkų argumentus, neteko aptikti“, – sako Erika.

39 numeryje „Dialogas“ išsamiai pristatė mokymosi be mokyklos („unschooling“) šalininko Giedriaus Cikanavičiaus požiūrį.

LUNI ir „Dialogo“ inf.

NAUJIENOS

Latvijos mokytojai memorandumo nepasirašys

Latvijos švietimo ir mokslo darbuotojų profesinės sąjungos LIZDA taryba nusprendė nepasirašyti valdžios parengto memorandumo dėl mokytojų atlyginimų pakėlimo ir spalio 24 d. prie Seimo surengė piketą. Akcijos tikslas – atkreipti įstatymų leidėjų dėmesį į švietimo ir mokslo darbuotojų reikalavimus papildomai finansuoti švietimą: pradedant 2014 metais pakelti minimalią mokytojo algą nuo dabartinių 280 latų (apie 1400 Lt) iki 310 latų (apie 1550 Lt), taip pat užtikrinti, kad švietimui ir mokslui būtų skiriamas toks finansavimas, kokį numato norminiai aktai.

Mokytojai nepatenkinti dar ir dėl to, kad memorandume nekalbama apie atlyginimų kėlimą 2015 ir 2016 metais. Tuo metu Švietimo ir mokslo ministerija guodžia pedagogus, kad kitų metų rudenį būsiąs parengtas naujas švietimo ir mokslo sektoriaus finansavimo modelis.

„Pedagogai labai nepatenkinti. 15 latų priedas (numatomas valdžios siūlomame pasirašyti memorandume – PN) suteikia galimybę vos kartą nueiti į parduotuvę, ir tai juokinga“, – pareiškė profesinės sąjungos LIZDA vadovė I. Mikiško.

Švietimo darbuotojų ir mokslininkų pikete prie Latvijos Seimo dalyvavo per tūkstantį pedagogų ir mokslo darbuotojų. Šūkius ir reikalavimus orais darbu užmokesčio (jis buvo sumažintas prasidėjus krizei) lydėjo piketuotojų švilpimas. Piketuotojus aplankė Latvijos prezidentas A. Berzins bei švietimo ir mokslo ministras V. Dombrovskis. Tačiau geresnių atlyginimų švietimo žmonėms – bent artimiausiais metais – jie nepažadėjo.

„Dialogo“ inf.

PINIGAI

Kiek pinigų šiemet praras Vilniaus rajono mokytojai?

Internete buvo paskelbta, kad daliai Vilniaus rajono mokytojų pastaraisiais mėnesiais mokami sumažinti atlyginimai. Esą net 24-ios mokyklos iš 46-ių rajone veikiančių mažina atlyginimus mokytojams arba išstumia juos nemokamų atostogų.

„Ar tikrai taip yra?“ – paklausė „Dialogas“ Vilniaus rajono savivaldybės.

Užsienio ryšių ir informacijos skyriaus vyr. specialistė Dorota Levko redakcijai patvirtino, kad tikrai paskutinius keturis šių metų mėnesius mokytojų atlyginimams apskaičiuoti taikomas ne koeficiento vidurkis, o koeficiento minimumas. Taip elgiamasi todėl, kad kitaip iki metų pabaigos neužtektų lėšų pedagogų atlyginimams, mat šiemet Vilniaus rajono savivaldybė gavo tik apie 51 mln. Lt mokinio krepšelio lėšų, o tai, palyginti su 2012 metais (gauta 53,333 mln. Lt), yra 2,354 mln. Lt mažiau.

Mažiau mokinio krepšelio lėšų Vilniaus rajonas gavo dėl nustatyto didesnio mokinių skaičiaus vidurkio klasėse ir pasikeitusių sutartinių mokinių koeficientų.

Kiek dėl tokių permainų praras pinigų pedagogai, išsiaiškinti niekam nepavyko.

Rajono savivaldybės teigimu, mokytojo darbo užmokestis apskaičiuojamas pagal tarifinį sąrašą – dokumentą, kuriame nurodomi mokytojai, pateikiami duomenys apie jų darbo stažą, išsilavinimą, kvalifikacinę kategoriją, paskirtą darbo krūvį.

Pedagogo darbo valandų skaičių ir konkretų darbą, suderinę su darbuotojų atstovais, nustato įstaigos vadovas. Vilniaus rajono savivaldybė tikina neturėjusi poreikio nagrinėti, kiek pinigų dėl pokyčių neteks pedagogai.

„Dialogo“ inf.

EGZAMINAI

Nauji instrukcijų projektai

Nacionalinis egzaminų centras (NEC) lapkričio 4 d. paskelbė lietuvių kalbos ir literatūros valstybinio ir mokyklinio brandos egzaminų užduoties vertinimo instrukcijos projektus.

Lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminų programos 27 punkte nurodoma, kad kalbos taisyklingumo ir kalbinės raiškos normų aprašas kandidatų iš mokyklų lietuvių mokomąja kalba ir tautinės mažumos mokomąja kalba darbams vertinti pereinamuoju laikotarpiu yra nustatomas pagal NEC tyrimų duomenis ir skelbiamas tinklalapyje www.nec.lt iki 2013 m. lapkričio 15 d.

NEC kviečia mokytojus susipažinti su parengtais mokyklinio ir valstybinio brandos egzaminų užduoties vertinimo instrukcijų projektais ir iki lapkričio 11 dienos teikti pastabas, komentarus ir siūlymus dėl lietuvių kalbos ir literatūros mokyklinio ir valstybinio brandos egzaminų užduoties vertinimo instrukcijų projektų elektroninio pašto adresu asta.ranonyte@nec.lt.

Pateiktuose vertinimo instrukcijų projektuose yra patikslinti rašinio turinio vertinimo kriterijų aprašai, kalbos taisyklingumo ir kalbinės raiškos normų klaidų skaičius mokinių iš mokyklų lietuvių mokomąja kalba ir tautinės mažumos mokomąja kalba darbams.

Šios vertinimo instrukcijos buvo tikslinamos remiantis 2013 metų lietuvių kalbos ir literatūros mokyklinio ir valstybinio brandos egzaminų statistine ir kokybine analize, VBE kandidatų darbų vertintojų ir dalyko ekspertų teiktais siūlymais.

NEC ir „Dialogo“ inf.

Moksleiviai visiems nušluostė nosį

Daug metų mokykliniai ir brandos egzaminai „išstygudavo“ mokyklų darbą, o valdininkai vis stenėdavo, kad geriau padaryti neįmanoma.

Kai Nacionalinis egzaminų centras (NEC) pakvietė visus siūlyti savus kalbų įskaitų, brandos egzaminų ir pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo tvarkaraščius, į kvietimą atsiliepė ir Lietuvos moksleivių sąjunga.

Jų tvarkaraščio variantas NEC tinklalapyje (www.egzaminai.lt) ir sulaukė didžiausio mokinių, mokytojų, mokyklų vadovų, tėvų, vertintojų, švietimo darbuotojų palaikymo.

Tvarkaraštyje numatyta užsienio kalbos (anglų, rusų, prancūzų, vokiečių) brandos egzaminus vykdyti šeštadieniais gegužės mėnesį. Pagrindinis atrinkto tvarkaraščio privalumas, pasak apklausoje dalyvavusių respondentų, yra ilgesni laiko tarpai tarp atskirų egzaminų, leisiantys geriau pasiruošti.

2014 metų kalbų įskaitų, brandos egzaminų ir pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo tvarkaraščius jau patvirtino švietimo ir mokslo ministras.

Kaip ir kasmet, numatytos dvi brandos egzaminų sesijos. Pakartotinė brandos egzaminų sesija planuojama tiems kandidatams, kurie dėl pateisinamų priežasčių negalės dalyvauti pagrindinės sesijos brandos egzaminuose. 2014 m. perlaikyti bus galima tik neišlaikytą lietuvių kalbos ir literatūros egzaminą.

„Dialogo“ inf.

Habil. dr. Meilė Lukšienė (1913–2009)

Meilės Lukšienės 100-osios gimimo metinės

UNESCO minima sukaktis

Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacija

■ Gruodžio 7 d. Centriniam Vilniaus pašte (Gedimino pr. 7) vyks proginio voko, skirto habil. dr. Meilei Lukšienei, antspaudavimas.

Nuo ko priklauso mokytojo statusas?

■ Peteris Doltonas

Visuomenės požiūris

Britų fondas *Varkey GEMS Foundation* neseniai paskelbė pirmo tarptautinio mokytojo statuso įvairiose šalyse tyrimo ataskaitą.

Tyrimo autoriai apklausė po 1000 žmonių 21 pasaulio valstybėje: Brazilijoje, Kinijoje, Čekijoje, Egipte, Suomijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje, Graikijoje, Izraelyje, Italijoje, Japonijoje, Olandijoje, Naujojoje Zelandijoje, Portugalijoje, Turkijoje, Singapūre, Pietų Korėjoje, Ispanijoje, Šveicarijoje, Jungtinėje Karalystėje ir JAV. Šios šalys buvo parinktos atsižvelgiant į jų reitingus tarptautiniuose mokinių pasiekimų tyrimuose PISA ir TIMSS, taip pat stengiantis, kad būtų atstovaujami visi pasaulio regionai ir švietimo sistemos.

„Daugelyje šalių mokytojo statusas sumenko, – tyrimo ataskaitoje teigia mokslininkai. – Bet jeigu mokytojo negerbia visuomenė, vaikai klasėje jo neklauso, tėvai nepaiso jo patarimų, tai ir patys talentingiausi mokiniai vengs mokytojo profesijos. Toks pagarbos mokytojams stygius ilgai nei susilpnins jų luomą, sumenkins ugdymo kokybę, padarys didelę žalą milijonų žmonių ugdymosi galimybėms ir galiausiai susilpnins visas pasaulio valstybes.“

Priežastis – ne tik atlyginimas

Pagrindinis klausimas, į kurį turėtų atsakyti tyrimas, – kokie veiksniai, ne skaitant darbo užmokesčio, turi įtakos mokytojo profesijos prestižui, ir ar visada didelis mokytojo darbo užmokestis reiškia ir didelę visuomenės pagarbą pedagogų profesijai?

Pasak vieno iš tyrėjų Niukaslio universiteto profesoriaus Peterio Doltono, visų šalių vyriausybės nepakankamai vertina mokytojo profesijos prestižui įtakos turinčius veiksnius. Sužinoti, koks yra pedagogų statusas visuomenėje, galima, anot profesoriaus, uždavus žmonėms keletą klausimų. Pavyzdžiui, kaip visuomenė vertina mokytojo profesiją? Kokia pedagogų socialinė padėtis? Ar pritartumėte savo vaiko norui tapti mokytoju? Ar gerbia vaikai savo mokytojus? Koks atlyginimas už mokytojo darbą būtų teisingas? Ar mokytojo atlyginimas turi priklausyti nuo jo mokinių pasiekimų? Ar pasitiki žmonės švietimo sistema? Ar pajėgūs mokytojai suteikti vaikams gerą

Pirmą kartą pasaulyje atlikto mokytojų statuso įvairiose šalyse tyrimo rezultatai paneigia ir pačius, atrodytų, akivaizdžiausius atsakymus į klausimą, kas lemia mokytojų profesijos prestižą.

išsilavinimą? Ar labai įtakingos profesinės mokytojų sąjungos?

Mokytojauti geriausia Kinijoje

Tyrimo duomenys rodo, kad absoliuti mokytojų statuso visuomenėje lyderė yra Kinija. Žinoma, įvertinus tūkstančius metų šalyje vyraujančią konfucianizmo tradiciją, tokie rezultatai yra dėsningi. Tačiau mokytojų statuso Kinijoje ir kitose šalyse skirtumas vis dėlto yra stebėtinai didelis. Kinijos reitingą įvertinus 100 balų, artimiausiai „konkurentei“ Graikijai tenka 75. Pažymėtina ir tai, kad Graikija yra vienintelė į pirmąją reitingo pusę, kurioje „karaliauja“ Azijos ir Artimųjų Rytų valstybės, patekusi Europos šalis.

Mokytojo vaidmuo Kinijos visuomenėje ištis ypatingas – tik šioje šalyje mokytojo profesijos svarbą žmonės vertina taip pat, kaip gydytojo. Tuo metu daugumos kitų tirtų šalių gyventojai nurodė, kad labiausiai į mokytojo yra panaši socialinio darbuotojo profesija. Tiesa, Prancūzijos ir Turkijos gyventojai tyrėjus tikino, kad mokytojo profesija panašiausia į slaugės, o JAV ir Brazilijos – į bibliotekininko.

Visos Europos šalys, be jau minėtos Graikijos, atsidūrė antroje reitingo pusėje. Kiek aukštesnis mokytojo profesijos statusas Olandijoje, JAV ir Jungtinėje Karalystėje. Jos užima atitinkamai aštuntą, devintą ir dešimtą vietas. Žemas mokytojų statusas Izraelyje, Brazilijoje, Čekijoje ir Italijoje.

Apie pagarbą

Pirmasis mokytojo profesijos statuso tyrimas atskleidė daug netikėtumų. Pavyzdžiui, Singapūras, kurio mokytojai gauna didžiausią, 45 tūkst. dolerių (112,5 tūkst. Lt) metinį atlyginimą, užėmė tik septintą, o Suomija su išpūdingais savo mokinių pasiekimais – tik tryliką vietą. O, pavyzdžiui, Egipte, kuris net PISA tyrimuose nedalyvauja, mokytojai yra gerbiama labiau nei Japonijoje, kurios mokiniai PISA tyrimuose demonstruoja gerus rezultatus, o mokytojai per metus gauna 43 tūkst. dolerių (apie 110 tūkst. Lt) atlyginimus.

Vis dėlto tyrimo rezultatai rodo, kad pagarba mokytojo profesijai labiau priklauso nuo kultūrinių visuomenės tradicijų nei nuo mokytojų pragyvenimo lygio. Antai tik 10–25 proc. europiečių mano, kad mokiniai gerbia mokytojus. O štai Kinijoje taip mano 75 proc. Vaiko norui tapti mokytoju pritartų tik 8 proc. žydų, ne ką daugiau brazilų, portugalų ir japonų, mažiau nei 20 proc. vokiečių, bet net 50 proc. kinų.

Pažymėtina, kad visose šalyse pastebima aiški pagarbos mokytojams hierarchija: labiau gerbiama mokyklų vadovai, kiek mažiau – gimnazijų ir progimnazijų mokytojai, mažiausiai – pradinukų ugdytojai.

Daugumos šalių gyventojai įsitikinę, kad mokytojams už darbą turėtų būti mokama daugiau. Tik Japonijoje, Prancūzijoje ir JAV apklausti žmonės pareiškė, kad mokytojų darbo užmokestis yra didesnis nei jie nusipelnė.

Kaip vertinti mokytojų darbą?

Požiūris, jog didesnius atlyginimus mokytojams verta mokėti vien iš tikėjimo, kad pagerės ugdymo kokybė, nėra labai populiarus. Visose tirtose valstybėse daugiau nei 59 proc. apklaustųjų pareiškė, kad mokytojų atlyginimai turi priklausyti ir nuo mokinių pasiekimų. Taip mano 9 iš 10-ies Egipto, 8 iš 10-ies Izraelio, Kinijos, Brazilijos ir Naujosios Zelandijos gyventojai. Tačiau įdomiausia, kad gyventojų, kurie palaiko tokį atlygio už darbą modelį, yra mažiau tose valstybėse, kurių mokiniai pasižymi geresniais matematikos, gamtos mokslų ir skaitymo pasiekimais. O mokytojų darbo užmokesčio „pagal mokinių testų rezultatus“ idėja yra labiau populiari prastesnius mokinių pasiekimus tarptautiniuose tyrimuose demonstruojančiose šalyse.

Ar patinka Jums švietimo sistema?

Apskritai žmonės yra linkę pasitikėti jų vaikus ugdančiais mokytojais. Vidutinis pasitikėjimo vertinimas – 6,3 iš 10 galimų balų. Nė vienoje šalyje šis įvertinimas ne-

nusmuko žemiau 5 balų. Vis dėlto tuo, kad šalies mokytojai yra pajėgūs suteikti vaikams gerą išsilavinimą, labiausiai tikima Suomijoje, Brazilijoje, Ispanijoje ir Kinijoje, o mažiausiai – Izraelyje, Japonijoje, Pietų Korėjoje ir Egipte.

Mažas pasitikėjimas mokytojais dažnai reiškia ir nepasitikėjimą šalies švietimo sistema. Antai šešių valstybių – Graikijos, Turkijos, Brazilijos, Izraelio, Egipto ir Pietų Korėjos – respondentai savo švietimo sistemas įvertino nepatenkinamai. Paradoksalu, kad nepaisant pasaulyje be maž geriausių mokinių pasiekimų, Pietų Korėjos gyventojai savo švietimo sistemą vertina vis dėlto nepatenkinamai. Labiausiai savo švietimo sistemomis pasitiki Suomijos, Šveicarijos ir Singapūro gyventojai.

Mokytojų statusas ir profesinės sąjungos

Mokytojų statusas visuomenėje kiek priklauso ir nuo mokytojų interesams atstovaujančių profesinių sąjungų veiklos. Tyrimas atskleidė, kad tokios organizacijos Jungtinėje Karalystėje bei kitose Europos šalyse šiek tiek įtakos mokytojų statusui vis dėlto turi. Suomijos, Singapūro ir Šveicarijos gyventojai net mano, kad mokytojų profesinių sąjungų veikla turėtų būti aktyvesnė. Tuo metu Japonijos, Graikijos, Prancūzijos ir JAV gyventojų nuomone, profesinės sąjungos turi per daug teisių. Galbūt todėl, kad pastarosiose šalyse neseniai vyko streikai, protesto akcijos ar riaušės.

Gyventojų, kurie mano, kad nuo mokytojų profesinių sąjungų mažai kas priklauso, daugiausia yra Čekijoje, Kinijoje, Egipte ir Turkijoje.

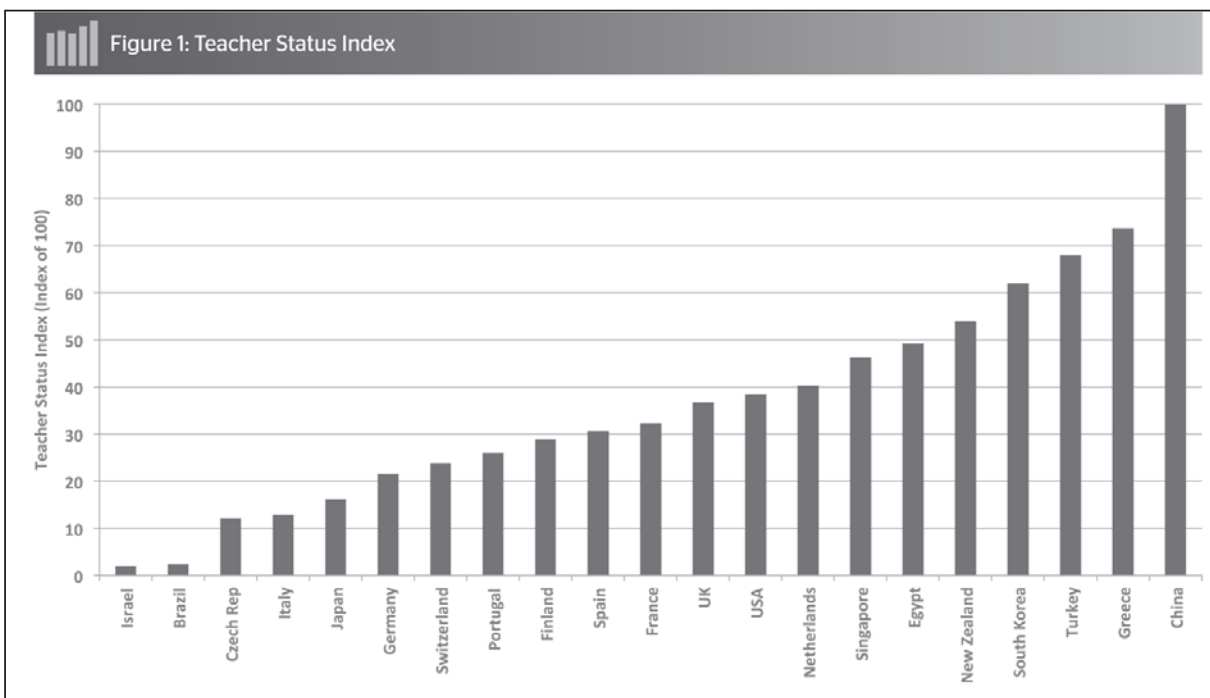
Prestižas – ne pinigai?

Taigi, jokios koreliacijos tarp mokinių pasiekimų ir mokytojų statuso visuomenėje tyrimas nenustatė. Tačiau tapo aišku, kad mokytojams mokamas didelis darbo užmokestis ne visada reiškia ir aukštą pedagogų statusą visuomenėje. Skirtingą visuomenės požiūrį į mokytojo profesiją įvairiose valstybėse tikriausiai lemia atitinkamo krašto kultūra ir tradicijos.

Tačiau pagerinti mokinių pasiekimus ir paskatinti talentingiausius žmones rinktis mokytojo profesiją tėra vienas kelias – didinant mokytojų algas ir visais kitais būdais gerinant mokytojo profesijos prestižą.

Kokią vietą mokytojų statuso reitinge būtų užėmusi Lietuva? Duomenų tokioms prognozėms labai trūksta. Tačiau jų turėtų padaugėti, kai Europos profesinių sąjungų švietimo komiteto (ETUCE) ekspertai mūsų šalyje atliks mokytojo profesijos prestižo tyrimus. Pasak Lietuvos švietimo profesinės sąjungos (LŠPS) tarptautinės sekretorės Tatjanos Babrauskienės, ETUCE ekspertai Lietuvą pasirinko, kaip Europos Sąjungos Tarybai pirmininkaujančią šalį. Praėjusią savaitę prasidėjusio tyrimo rezultatai, – „Dialogui“ sakė T. Babrauskienė, – turėtų paaiškėti lapkričio viduryje.

Vytautas STRAZDAS,
„Dialogo“ apžvalgininkas

■ Šaltinis: Varkey GEMS Foundation | Teacher Status Index | 2013

Emocinių smegenų treniravimas

Ar galėtumėte trumpai apibendrinti savo darbinę veiklą iki šio momento?

Tyrimų, kurių rezultatus apibendrinu savo knygoje *The Emotional Life of Your Brain*, objektas yra žmonių emocinių stilių skirtumai, lemiantys skirtingą reagavimą į emocinius iššūkius. Jau pačioje mano karjeros pradžioje du lemtingi pastebėjimai suformavo tolesnio mano gyvenimo darbo šerdį.

Pirmasis pastebėjimas yra susijęs su ryškiausia žmonių emocijų charakteristika: kiekvienas žmogus į gyvenimo strėles ir niuksus reaguoja skirtingai. Kiekvienam iš mūsų yra būdinga unikali emocinė sandara ir šitas individualumas lemia, kodėl kai kurie žmonės yra lankstūs ir atsparūs, o kiti lengvai pažeidžiami, kodėl vieni puikiai jaučiasi, nepriklausomai nuo objektyvių nelaimių, o kitiems užtenka menkiausio nemalonumo, kad jie pasijustų nykiai.

Antrasis pastebėjimas susijęs su man tekusia didele sėkme savo karjeros pradžioje būti apsuptam išskirtinių žmonių. Jie buvo išskirtiniai ne savo akademiniiais laipsniais ar profesiniais laimėjimais, bet savo elgesiu, tiesiogiai nulemtu jų emocinio stiliaus. Tai buvo neapsakomai malonūs ir dosnūs žmonės. Jie buvo labai atidūs, ir būdamas su jais jaučiausi taip, tarsi būčiau vienintelis ir esminis jų dėmesio objektas. Su šiais žmonėmis man norėjosi praleisti kuo daugiau laiko. Išsiaiškinau, kad visus šiuos žmones siejo vienas dalykas – visi jie reguliariai meditavo. Paklausiau jų, ar visą laiką jie buvo tokie kaip dabar, ir jie patikino mane, jog ne – tokius bruožus jie susiformavo ir išpuoselėjo savo meditacijos praktikos dėka.

Tik po daugelio metų aš aptikau tokį reiškinį, kaip neuroplastiškumas, ir supratau, kad būtent jo mechanizmai gali paaiškinti, kaip formuojasi mūsų emocinis stilius ir kaip jį galima keisti. Nors daugelio suaugusiųjų emocinis stilius yra jau gerokai stabilizavęsis, vis dėlto pasitelkiant tam tikrus reguliarius psichinius (proto) pratimus jį įmanoma pakeisti. Transformuodami savo protą mes galime visiškai realiai ir konkrečiai pakeisti savo smegenis. Ir būtent emocijų sfera šiems pokyčiams yra esminė. Nes mūsų emociniam stiliui tenka neįtikėtinai svarbus vaidmuo lemiant, ką kliudys psichopatologija, o ko ne. Emociniai stiliai yra lemtingi taip pat ir mūsų fizinei sveikatai. Proto ir fizinė gerovė yra kuo tampriausiai susijusios.

Apie ką Jūsų naujoji knyga?

Savo knygoje aprašau 6 emocinius stilius, kuriuos išskiriau neuromokslinių tyrimų pagrindu. Šie 6 stiliai tokie:

- 1. Lankstumas:** kaip greitai ar lėtai atsigau-nate po nelaimės?
- 2. Požiūris:** kiek ilgai tveria džiaugsmingo įvykio sukeltos teigiamos emocijos?
- 3. Socialinė intuicija:** kiek tiksliai gebate perskaityti neverbalinius socialinius kitų žmonių signalus?
- 4. Kontekstas:** ar reguliuojate savo emocijas pagal aplinkybes?
- 5. Savivoka:** kiek įsisąmoninate savo pačių kūno signalus, sudarančius emocijas?
- 6. Dėmesys:** kiek sutelktas ar išblaškytas jūsų dėmesys?

Nebuvo taip, kad aš vieną dieną ėmiau ir nusprendžiau suskaičiuoti, kiek yra emocinių stilių, arba konstatuoti, kokie stiliai žmonėms yra prasmingi. Veikiau kiekvienas iš šių stilių indukcijos būdu išryškėjo iš daugybės kruopščių tyrimų, kuriuos mano kolegos ir aš vykdėme pastaruosius 30 metų. Šie stiliai nėra aki-vaizdūs ir atitinkantys tokius gerai žinomus asmenybės tipus, kaip intravertas ir ekstravertas. Tačiau šie stiliai gali – kaip išdėsciau savo knygoje – paaiškinti dažniausiai išskiriamų asmenybės tipų sudedamąsias dalis.

Tas faktas, jog šių stilių pagrindas yra mūsų nervų sistema, tampa svarbiu raktu norint suvokti, kaip kiekvienas iš stilių veikia mūsų emocinį elgesį ir kaip – fizinei sveikatai svarbias kūno sistemas.

Interviu su Richardu J.Davidsonu

Psichologijos ir psichiatrijos profesorius Richardas J.DAVIDSONAS – vienas iš iškiliausių neuromokslo atstovų ir neuroplastiškumo fenomeno atradėjų. Šiame interviu neuromokslininkas pasakoja apie naują savo ir bendraautorės prof. Sharon Begley knygą *The Emotional Life of Your Brain* („Emocinis jūsų smegenų gyvenimas“), apie tai, kaip individualūs emociniai stiliai veikia mūsų mąstymo, jautimo ir gyvenimo būdą bei kaip tuos stilius pasitelkiant meditaciją galima pakeisti.

Richardą J.Davidsoną kalbina Samas HARRISAS, vienas iš populiariausių nūnai Vakarų ateistų, tokių bestselerių, kaip *The End of Faith* („Tikėjimo pabaiga“), *Letter to a Christian Nation* („Laiškas krikščionių tautai“), *The Moral Landscape* („Moralinis landšaftas“), *Free Will* („Laisva valia“), autorius.

Kiek žmogus įsisąmonina savo emocinį stilių?

Daugelis emocinio stiliaus aspektų yra nesąmoningi. Jie sudaro mūsų emocinius įpročius, kurie daugiausia vystosi neįsisąmoninti. Pavyzdžiui, daugelis iš mūsų visiškai nėra atkreipę dėmesio, kiek ilgai po kokio nors stresinio įvykio mūsų neapleidžia neigiamos emocijos. Savivokos stilius pabrėžia faktą, jog prie emocijos formavimosi prisideda daugybė kūno procesų, nors mes to veikliausiai neįvertiname.

Vienas iš svarbių motyvų, dėl kurių parašiau šią knygą, ir buvo noras, kad žmonės suvoktų anksčiau neįsisąmonintus savo proto įpročius. Aprašydamas emocinius stilius ir kaip jie susiję su smegenų veikla, puoselėju karštą troškimą padėti žmonėms atpažinti savo emocinius šablonus, – šitas atpažinimas yra pirmas, o dažnai ir svarbiausias žingsnis pokyčio link. Jeigu jūsų emociniam stiliui yra būdingi tam tikri aspektai, kuriuos norėtume pakeisti, pirmiausia turite šiuos savo proto komponentus suvokti – tai pagrindinis pokyčių raktas. Savo knygoje siūlau paprastus testus-klausimynus, kurie padės nustatyti, kuris iš šešių stilių jums būdingas. Taip pat siūlau paprastas strategijas stiliui pakeisti, jeigu kartais sumanytumėte tai padaryti. Šios strategijos kilusios iš senų meditacijos praktikų ir pagrįstos šiuolaikinio mokslo tyrimais. <...>

Mano patirtis sako, kad į meditacijos temą mokslininkai ir ateistai vis dar žiūri skeptiškai. Gal galėtumėte nusakyti, ką būtent vadiname „meditacija“ ir kodėl manote, kad ši praktika yra tokia reikšminga žmogaus proto supratimui?

Viena iš žodžio „meditacija“ reikšmių sanskrito kalba – „supažindinimas“. Meditaciją sudarančias psichines praktikas galima laikyti strategijomis, skirtomis žmogui susipažinti su savo paties protu. Šia prasme meditacija gali padėti mums išsivalyti vidinį suvokimą taip, kad gebėtume aiškiau matyti savo protą. Žmogaus proto tyrėjams ši praktika gali būti nepaprastai informatyvi ir suteikti galimybę į protą pažvelgti vidiniu, arba fenomenologiniu, žvilgsniu, kuris skiriasi nuo objektyvių mokslo siūlomų metodų.

Kita prasme meditacija reiškia psichines praktikas, kurias galima naudoti dėmesiui ir emocijų reguliavimui lavinti. Pavyzdžiui, kai kurios praktikos pagrįstos dėmesio sutelkimu į kvėpavimą: prie kvėpavimo dėmesį reikia grąžinti kaskart, kai pastebime, kad mūsų protas klajoja. Taip palaipsniui per tam tikrą laiką žmogaus gebėjimas selektyviai naudotis dėmesiu patobulėja.

Terminas „atidumo meditacija“ (*mindfulness meditation*) žymi tokį meditacijos tipą, kai praktikuotojai mokosi savo dėmesį nukreipti tikslingai ir be vertinimo. Mokymasis dalyvauti nevertinant gali palaipsniui pakeisti žmogaus emocinius atsakus į dirgiklius: galime išmokyti tiesiog stebėti, kaip mūsų protas į stimulus, galinčius sukelti tiek neigiamą, tiek teigiamą emociją, reaguoja, tačiau nesiduoda tų emocijų užvaldomas. Tai nereiškia, kad sumažėja mūsų emocijų intensyvumas. Tai reiškia, kad mūsų emocijos neatkaklauja: jeigu mes susiduriame su nemalonia situacija, vis dar galime patirti trumpalaikį neigiamų emocijų sukilimą, bet situacijai pasibaigus jos nebeįkyri.

Dabar moksliniai tyrimai patvirtino, kad tam tikros meditacijos formos veikia būtent taip, kaip aprašyta, ir pabrėžia jų svarbą žmogaus proto supratimui. Tokia veikla atskleidė, kad protas yra kur kas „plastiškesnis“, nei mes manėme vykdydami mokslinius tyrimus. „Plastiškumu“ mes vadiname gebėjimą transformuotis. Šie atradimai rodo, kad daugelį sąvybių, kurias mes laikėme sąlyginai stabiliomis, pavyzdžiui, žmogaus laimės ar geros savijautos lygmuo, teisingiau būtų laikyti produktu įgūdžių, kuriuos galima sustiprinti treniruojant.

Išvertė **Lizeta LOZURAITYTĖ**

KLAUSIATE ATSAKOME

Kaip skaičiuojamas nepertraukiamasis darbo stažas?

Prieš dvejus metus mokykloje pradėjau dirbti pavaduojančia mokytoja. Pavadavau vaiko auginimo atostogose esančią pedagogę. Jai grįžus į darbą buvau atleista, tačiau po kelių dienų vėl buvau priimta dirbti į tas pačias pareigas. Ar įeis į mano nepertraukiamąjį darbo stažą tie dveji mokykloje jau dirbti metai?

Vadovaujantis Vyriausybės nutarimu Nr. 940 (2003 07 18) patvirtinto Darbo stažo skaičiavimo tvarkos iš valstybės ar savivaldybių biudžetų finansuojamose įmonėse, įstaigose ir organizacijose aprašo 7.1 punktu, į nepertraukiamąjį darbo stažą įskaičiuojamas laikas, dirbtas vienoje įmonėje, įstaigoje, organizacijoje (jeigu darbo santykiai toje įmonėje, įstaigoje ar organizacijoje nebuvo nutrūkę ar darbo santykiai nebuvo nutrūkę dėl įmonės, įstaigos, organizacijos savininko pasikeitimo, įmonės, įstaigos ar organizacijos sujungimo, padalijimo, išdalijimo ar prijungimo prie kitos įmonės, įstaigos ar organizacijos).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (LAT) Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija civilinės bylos Nr. 3K-3-380/2013 (2013 07 04) nutartyje aiškindama minėto aprašo 7.1 punkto nuostatą „<...> jeigu darbo santykiai toje įmonėje, įstaigoje ar organizacijoje nebuvo nutrūkę <...>“ pažymėjo, kad nepertraukiamojo darbo stažo laikotarpis siejamas su garantijų darbuotojams taikymu. Pasak LAT, nepertraukiamasis darbo stažas atspindi darbuotojo ryšį su tuo pačiu darbdaviu, jo lojalumą, patirtį, todėl kuo didesnis nepertraukiamojo darbo stažas, tuo didesnės garantijos taikomos darbuotojui, tuo didesnė išeitinė išmoka darbo sutarties nutraukimo atveju jam taikoma (DK 140 str. 1 dalis). LAT, be kita ko, pažymėjo, kad „vien formalus darbo santykių pasibaigimas ir naujos darbo sutarties sudarymas negali būti aiškinamas kaip darbo santykių nutrūkimas aprašo 7.1 punkto prasme“.

Todėl manytina, kad dveji mokykloje Jūsų dirbti metai turėtų būti įskaičiuoti į nepertraukiamąjį darbo stažą.

Ar turi direktorius teisę vertinti mokytojo kvalifikaciją?

Mokyklos direktorius paskelbė mokytojų kvalifikacijos ir tinkamumo pareigoms kriterijus, kuriuos jis nurodo taikysias, kai dėl mokinių skaičiaus mažėjimo teks mažinti ir darbuotojų skaičių. Ar turi direktorius teisę taip vertinti mokytojo kvalifikaciją?

Vadovaujantis Darbo kodekso (DK) 135 str. 2 dalimi, visos DK 135 str. 1 dalyje nustatytos pirmenybės likti darbe taikomos tik tiems darbuotojams, kurių kvalifikacija nėra žemesnė už kitų tos pačios specialybės darbuotojų, dirbančių toje įmonėje, įstaigoje, organizacijoje, kvalifikacija.

Išimtį dėl aukštesnės kvalifikacijos darbuotojų pirmenybės likti darbe įstatymas numato tik darbuotojams, kurie yra išrinkti į darbuotojų atstovaujamosios organus.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (LAT) Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija civilinės bylos Nr. 3K-3-380/2013 (2013 07 04) nutartyje išaiškino, kad, taikant DK 135 str. 2 dalį, darbdavys, vertindamas darbuotojo kvalifikaciją, turi diskreciją (teisę spręsti kokį nors klausimą, veikti savo nuožiūra, – red. pastaba) parinkti kriterijus, kurie, darbdavio manymu, geriausiai atspindi darbuotojo tinkamumą pareigoms. LAT taip pat pažymėjo, kad ši darbdavio diskrecija nėra neribota, nes parenkami kriterijai turi nepažeisti imperatyviųjų teisės normų, turi būti susiję su darbuotojo atliekamomis funkcijomis, jie negali būti diskriminaciniai ar savaivališka nustatyti, o kilus ginčui darbdavys turi pagrįsti, kodėl atitinkamas kriterijus yra reikšmingas darbuotojo kvalifikacijai įvertinti, kaip jis susijęs su atitinkamoms pareigoms keliamais reikalavimais, kodėl kvalifikacinį kriterijų atitinkantis darbuotojas yra labiau tinkamas pareigoms nei tokio kvalifikacinio kriterijaus neatitinkantis darbuotojas.

„Nustatęs atitinkamus kvalifikacijos vertinimo kriterijus darbdavys neturi diskrecijos šiuos kriterijus taikydamas, nes kriterijų taikymas turi remtis objektyviai esama ir galima patikrinti informacija. Pažymėtina, kad darbuotojo kvalifikaciją taikant DK 135 str. 2 dalį įvertina darbdavys, tačiau kilus ginčui dėl netinkamo kvalifikacijos įvertinimo teismas, atsižvelgdamas į byloje dalyvaujančių asmenų argumentus, turi patikrinti, ar darbuotojo kvalifikacija pagrįstai įvertinta kaip žemesnė nei kitų tos pačios specialybės darbuotojų“, – išaiškino LAT.

Ar laikinas nedarbingumas įsiskaito?

Priimdamas dirbti mokytoju direktorius man nustatė išbandymo terminą. Padirbėjęs savaitę susirgau ir sergu jau bemaž mėnesį. Ar į nustatytą išbandymo terminą įsiskaitys mano laikino nedarbingumo dienos?

Vadovaujantis Darbo kodekso 106 str. 3 dalimi, į išbandymo terminą neįskaitomi visi laikotarpiai, kai darbuotojas nebuvo darbe.

Parengė Vytautas STRAZDAS

Duris atvėrė Kėdainių trečiojo amžiaus universitetas

Lietuvos statistika pateikia faktinius duomenis, kad kasmet mūsų šalyje daugėja pensinio amžiaus žmonių. Sena tiesa byloja – pasiūla atitinka paklausą. Iš Europos Sąjungos laimėjusi finansavimą Trečiojo amžiaus žmonių mokymams organizuoti, Kėdainių suaugusiųjų ir jaunimo mokykla įgyvendino projektą, kurio programa apėmė senjorų pilietinį švietimą ir meninį ugdymą. Apklausus projekte dalyvavusius senjorus paaiškėjo, kad didžioji jų dauguma pageidautų tokio pobūdžio mokymų.

Atsižvelgusi į jų pageidavimus, Kėdainių suaugusiųjų ir jaunimo mokykla spalio 18 dieną pakvietė senjorus į išskilmingą Kėdainių trečiojo amžiaus universiteto atidarymą. Į šventę gausiai susirinkę studentai senjorai tik dar kartą patvirtino, jog sprendimas įkurti tokio pobūdžio ugdymo įstaigą – teisingas. Idėja įkurti prie mokyklos Trečiojo amžiaus universitetą (TAU) brandinta trejus metus: vyko stažuotės užsienyje, kurių metu įgyta darbo su senjorais patirtis.

Kėdainių TAU veikia du fakultetai: Sveikatos ir dvasinio tobulėjimo bei Kultūros ir meno. Senjorai gali rinktis Sveikatos stiprinimo ir Taikomojo meno ir dailių amatų programas. Programos bus įgyvendinamos per dvejus metus pagal patvirtintą studijų grafiką. Mokslo metų trukmė nuo spalio 1 d. iki gegužės 31 d. Studijos neintensyvios, paskaitos vyks 1–2 kartus

per mėnesį. Baigus TAU, studentams senjorams bus įteikiamas universiteto baigimo pažymėjimas (diplomas, sertifikatas). Nei stojamųjų egzaminų, nei baigiamųjų darbų gynimo ar įskaitų nėra. Taikomos įvairios mokymosi formos: paskaitos, seminarai, kursai, išvykos, susitikimai, diskusijos, leidinių, parodų aptarimai, plenerai ir t. t. Mokymas(is) orientuotas į situacijų analizę, problemų sprendimą ir gautų žinių taikymą praktikoje.

TAU užsiėmimai vyks Kėdainių suaugusiųjų ir jaunimo mokykloje. Kėdainių suaugusiųjų ir jaunimo mokyklos direktorius, TAU įkūrėjas Dangiras Kačinskas sveikindamas senjorus akcentavo, kad svarbiausia yra „bendrystė – bendravimas ir buvimas kartu, kad tokie projektai labai reikalingi, jie mažina socialinę atskirtį“.

Visi TAU lektoriai dirbs savanorystės pagrindais, negaudami jokio atlygio. Planuojama, kad jie atvyks iš Kauno, Vilniaus. Veikiantys Sveikatos ir dvasinio tobulėjimo bei Kultūros ir meno fakultetai užtikrina vyresniojo amžiaus žmonių geresnę socialinę integraciją į visuomenę, skatina jų produktyvų ir turiningą gyvenimą, palaikant darbingumą, fizinį aktyvumą, gerina žinių bei kultūros lygį, ugdo senjorų pasitikėjimo savimi jausmą.

Giedrė KUROIENĖ,

Kėdainių suaugusiųjų ir jaunimo mokyklos mokytoja

➤ MOKYKLOSE

Istorija šalia mūsų

Pranciškonų gimnazijos (Kretinga) Jaunųjų žurnalistų būrelis narė (vadovė – mokytoja Daiva Ataitė) apsilankė Palangoje: „Antano Mončio muziejuje“ apžiūrėjo modernius skulptoriaus darbus, iš klausė A.Mončio dukterėčios muziejaus direktorės Loretos Turauskaitės pasakojimą apie menininką; taip pat kringišks svečiavosi skulptoriaus sesers Birutės Mončytės-Turauskienės namuose – ėmė iš jos interviu. Moteris papasakojo apie mokymosi metus Pranciškonų gimnazijoje, apie savo brolių Antaną Mončį bei žymų savo bendramokslį, literatūros kritiką, profesorių Rimvydą Šilbajorį, ilgus metus gyvenusį ir dirbusį JAV.

Jaunųjų žurnalistų būrelis narė **Kamilė Duršaitė** dalijasi tuo, ką sužinojo: „XX a.

viduryje mokiniai mokėsi net 14 metų – šešerius pradinėje mokykloje ir aštuonerius gimnazijos klasėse. Pranciškonų gimnazijoje iš pradžių mergaitės ir berniukai mokėsi atskirai, vėliau klases sujungė. Mokykloje tvarka buvo griežta – visi mokiniai be išimties privalėjo vilkėti uniformas, laikyti nustatytą taisyklių. Gimnazistai mokytojus gerbė, vieninteliu rusų kalbos mokytoju, kaip pasakoja B.Mončytė-Turauskienė, išdrįsdavo krėsti išdaigas – tai zuikio uodegą prisegdavo, tai erzindavo įjungę žadintuvą. Tačiau moteris taip pat teigia, jog beveik visi mokytojai buvo neeilinės asmenybės, puikiai mokydavo, nors tais laikais trūko vadovėlių, o ir sąsiuvinis teko tauptyti. Ypač sunku buvo karo metais...“

Atsistatydinimas

Jei nenulipote nuo scenos laiku, tai ir nebelipkite. Senatvėje ne tos akys, ne tos kojos: ne taip žengsite ant laiptelio – ir nudardėsite...

Kęstutis MILIAUSKAS

Gal tai ir yra išpranašautoji pasaulio pabaiga?

/// Viskas būtų gerai – nori žmogus rizikuoti, išbandyti mirties ir gyvybės ribas, – tegul, bet kuo čia dėti kiti, kam juos kaltinti? Gyvenime turi teisę tvarkyti tik savo, o ne kito žmogaus gyvenimo scenarijų.

Vienodai gerai ir neįgaliesiems, ir „žiburiukams“

• **Mirta:** „Pradžia graži, įdomi ir intriguojanti, tačiau išvesta paralelė niekam tikusi. Jeigu labiau būtų įsigilinta į mokyklos gyvenimą, nekiltų ranka parašyti, kad mokykloje nemokoma atjautos, supratimo ir kitų bendražmogiškų vertybių. Kiek visokiausių labdaros, paramos akcijų, kiek klasių valandėlių. Šiandien mokyklose vienodai gerai tarp bendraamžių jaučiasi ir neįgalūs, ir vadinamieji „žiburiukai“. Tik, deja, kai kuriems mokytojams vis dar nesinori dirbti su adaptuotais, modifikuotais (sąvokos nebenaudojamos, bet pedagogų šnekamojoje kalboje dar labai gajos). Tik va sureitinguoti tokių dalykų niekam nešauna į galvą. Ir teisingai, žmogaus gerumas, jo asmenybės ugdymas negali būti sustatomas į lentynėles. Vertybės formuojasi pamažu, čia nepaforsuosi, neskirsi papildomai konsultacijų ir nepasamdysi korepetitoriaus.

Ir nereikia būsimiems mano atsakymo oponentams kontratakuoti, kad šalyje klesti narkomanija, įvykdomos žmogžudystės ir pan. Žinau tai ir nepateisinu.“

Kiek tokių „alpinistų“ mokyklose!

• **Brigita:** „Laikraštyje aprašyta istorija – puiki tema debatams ir puiki analogija su mokykla ir joje vyraujančiais santykiais.

Kopdamas į Everestą žuvo mokytojas. Kodėl žuvo? Todėl, kad MĖGO kopti vienas, mėgo iššūkius (matyt, vėjavaikiškai nesuprato, kad iššūkiu mokykloje ir iššūkiu gyvenime skiriasi pasekmėmis, neklausė protingų patarimų ir todėl pusiaukelėje staiga liko be deguonies.

Kodėl kita 40-ies žmonių grupė, kopianti į viršų, jo negelbėjo? Todėl, kad dėl savo situacijos buvo kaltas pats alpinistas – rizikuoti ir žlugdyti savo paruoštą ir prasmingą ekspediciją dėl kvailio niekas nenorėjo – jis pats pasirinko per didelį iššūkį; pamokos kaina šikart – gyvybės kaina.

Kuo gera analogija su mokykla? Pirmiausia mokytojo charakteriu – jokios atsakomybės už procesą, o paskui, matai, gelbėk. Kiek tokių „alpinistų“ mokyklose! Dešimtį metų (jei ne ilgiau) miegojo, o dabar rėkia visa gerklė GELBĖKIT, t. y. išaiškinkit programas, egzaminus (šito net KTUG nemoka, duokit medžiagą ir, svarbiausia, priedą prie atlyginimo, dar – priverskit mokinius nebėgti pas kitus mokytojus, nes nesusidaro grupės, trūksta pamokų ir pinigų. Pabandyk tokį „alpinistą“ atleisti – teismai nesibaigia, mokykloj chaosas, nes toks mokytojas griebiasi jam prieinamų išgyvenimo sąlygų – šmeižia kolegas, vagia medžiagą, kenkia kolegoms tobulintis (pavyzdžiui, tėvų vardu užpila skundais, esą kol mokytojai tobulinasi, vaikai palaidi, nemokomi), juos seka ir persekioja, mėgsta pabūti anonimių skambučių į švietimo skyrių ar ministeriją autoriais. Žodžiu – kalti visi, kurie tokio „turisto“ negelbsti. Bet ar reikėtų

Kam – konkurencijos ar tarpusavio pagalbos ir bendradarbiavimo ugdymui prioritetą teikia Lietuvos mokykla? Tokį klausimą savo straipsnyje „Padėti ar palikti mirti?“ („D.“, Nr. 40) formulavo V.Strazdas. Temą „Dialogo“ apžvalgininkas plėtojo pasitelkdamas vieno tragiškai žuvusio mokytojo, be palydos mėginusio įkopti į Everestą, istoriją. Priminsime: 8,5 km aukštyje alpinistas pristigo deguonies, todėl nebeturėjo jėgų nei kopti aukštyn, nei grįžti į bazinę stovyklą; tokioje tarp gyvybės ir mirties balansuojančioje padėtyje jis išbuvo beveik parą, per kurią šalia jo praėjo bent kelios alpinistų grupės – iš viso 42(!) žmonės, tačiau nė vienas jų nesiėmė gelbėti nelaimės ištiktojo...

Siūlome keletą internautų komentarų.

gelbėti? Čia kaip toj 40-ies žmonių ekspedicijoj – deguonies yra tiek, kad patys išgyventų, atiduosi kvailam nuotykių ieškotojui – pats žūsi. Mokykloj taip pat...“

/// Jei visi peržengsime per mirštantįjį ir kopsime aukštyn į savo laimės žiburį, tai ir bus pragaras žemėje... jokie kito nebereikės.

O kam ta atjauta kapitalistiniame pasaulyje?

• „Mokykloje visa tai, apie ką, Brigita, rašote, lyg ir pasislepia po josios specifika. Nebent mokytojai tarpusavyje „aiškinasi santykius“, kai kurie direktoriai, pajutę nebūdžiamumą, švaistosi „žirklėmis“, mokiniai, prisiziūrėję lietuviškų „realybių šou“, jau PJAUSTO vieni kitus iki negyvumo (gabalais, tegul bus man atleista už cinizmą, kiti, nebematantys išeities, eina paskui suaugėlius – žudosi).

Kova už būvį, savanaudiškumas, intravertiškumas? Niekai. Tai – visuomenės puvimas nuo viršaus į apačią. Žmonės bėga iš tos nelaimės zonos į užsienius, tačiau kokia valdžia bebūtų, ji įnirtingai apie emigraciją tyli. Savižudybės ir emigracija: štai kas žudo tautą (tarp tų sąvokų telpa visos kitos bėdos).“

• **Brigita:** „Taip, mokykloje mes mokome pagrindinio mūsų visuomenės variklio – konkurencijos. Gyvenimas – lyg olimpiada (aplenkdamas kitą olimpietis juk neatsiprašinėja :)), nesijaučia kaltas, jaučiasi LAIMINGAS). Tokia mūsų gyvenimo filosofija.“

• **Ak:** „Na o kam tas gerumas ir atjauta kapitalistiniame pasaulyje? Juk, kad praturtėtum, reikia atimti, išnaudoti, sutrypti, kartais net žudyti. Ar galima su atjauta pardavinėti narkotikus? Plaukioti prabangia jachta, kai tavo įmonių darbininkai po kelis mėnesius negauna algos? Padėgti konkurento sandėlius? Pardavinėti viešnamiams merginas? Kam ta atjauta ir gerumas? Tam, kad, užuot stengęsis kitam perkąsti gerklę ir jį nugalėti, jam nuolankiai tarnautum? Pinigų pa-

saulyje nėra gerumo. Yra tik jėga, tik stiprūs ir silpni, lyderiai ir *lūzeriai*, trypiamieji ir trypiantys. Kas iš to, kad LR mokyklos ims ruošti žolėdžius ir paleis juos į plėšrūnų pasaulį?“

Gyvenimo pamokos yra individualios

• **Rita:** „Geras, teisingas straipsnis. Ko jau ko, o atjautos, gerumo mūsų visoje švietimo sistemoje trūksta. Nereikia net į priemones ar konkursus žvelgti, užtenka paskaityti mokytojų komentarus po kokio nors stepo (tyčia rašau mažą, nes tokių autorių yra ir daugiau) straipsnio apie gerumą, žodžius *prašau, atsiprašau*, ir pasipila... patyčios... kandūs žodžiai vienas kitam. Tai kad ir mes, mokytojai, daugelis nebesuvokiame gerumo, atjautos prasmės, tad ir mokinius ruošiamo tik everestų pergalėms.“

• „Dėl visokių stepų ir jasukaitienių, tai jie patys kalti, nes už nesėkmės neprisiima kaltės, jiems kalti kiti, kad negyvena pagal jų dėsnius ir scenarijus – kaip tas alpinistas, pažeidęs taisykles ir išsiruošęs vienas į viršukalnę. Pritrūko deguonies? Dėsninga... Viskas būtų gerai – nori žmogus rizikuoti, išbandyti mirties ir gyvybės ribas, – tegul, bet kuo čia dėti kiti, kam juos kaltinti? Gyvenime turi teisę tvarkyti tik savo, o ne kito žmogaus gyvenimo scenarijų. Juk gyvenimo pamokos yra individualios, kai kam – gyvybės, kai kam – nepripažinimo ir pasmerkimo kaina.“

• **Taškelis:** „Skaičiau kažkada seniai V.Bubnio ir kažkokios žurnalistės bendrą knygą apie kelionę į Indiją pas Sai Babą. Pagrindinė rašytojų ten gauta Pamoka ta, kad kiekvienas eina savo keliu, kiekvienas SAVO kančią pats ir išgyvena, tai, kas skirta tau, pats turi ir įveikti – niekas negali padėti ir niekas nesikiša, net medicina.

Labiausiai nekenčiu tų, kurie savo moralais nuolat aiškina: AŠ TAI GERAS, O JIE, ŽIŪRĖKIT, BLOGI, NES JIE NEDARO TAIP, KAIP AŠ NORIU.“

• **Rita:** „Sunku patikėti, kad *Taškelis* suprato, ką perskaitė: „kiekvienas turi išgyventi savą kančią“, – bet tai nereiškia, kad žmogus neturi padėti žmogui... Pritrūkai deguonies – tavo problema... Sergi vėžiu – tavo skausmas... Žuvo tavo sūnus – irgi tavo bėdos... O man *dzinnn*... Jei visi peržengsime per mirštantįjį ir kopsime aukštyn į savo laimės žiburį, tai ir bus pragaras žemėje... jokie kito nebereikės.

Gal tai ir yra išpranašautoji pasaulio pabaiga?“

Teturime 3 galimybes: skųstis, viską mesti arba keisti(s)

Ineta LEŠČIAUSKIENĖ,

Kelmės Jono Graičiūno gimnazijos
anglų kalbos mokytoja metodininkė

„Švietimo politikos tikslas ateity – stiprinti užsienio kalbų mokymą, siųsti žmones į įvairias šalis mokytis, efektyviai ir operatyviai lopyti spragas. Reikia, kad humanitariniai mokslai, taip pat, aišku, ir visuomeniniai turėtų plačią erdvę alsuoti pasaulio vertybėmis.“

Dr. Meilė Lukšienė

■ Velsas, įspūdinga Goverio pusiasalio Rosilio paplūdimio pakrantė

Inetos Leščiausienės nuotr.

„Beraščių karta...“, „mokiniai darosi vis kvailėsniai...“ – tokiais ar panašiais skundais dalijasi mokytojai visoje Lietuvoje.

Ar tikrai yra taip? Ar tai vyksta visame pasaulyje, ar tik mes, lietuviai, paženklinę ta Kaino žymę? O gal tikrai, kaip teigia doc. dr. Rimvydas Laužikas, mokyklose – tinklo karta, o mes, pedagogai, ją ugdydami, taikome beviltiškai pasenusius industrinei visuomenei būdingus metodus, teorijas ir metodologines prieigas, kurios nepajėgios šios kartos suprasti?

Šie ir panašūs ramybės neduodantys klausimai ginė atsakymų ieškoti užsienyje. Taigi, pasinaudodama Mokymosi visą gyvenimą programos teikiama galimybe, šį rudenį dalyvavau dviejų savaitių kvalifikacijos tobulinimo kursuose „Using New Technology for Teaching English“ Cardife, Velse.

Kaip patenkinti tinklo kartos poreikius?

Iš karto paminėsiu, kad kolegos iš visos Europos susirinko tos pačios nuotaikos, kėlė tuos pačius klausimus, ieškojo metodinių sprendimų, kaip patenkinti naujosios kartos poreikius, išmokyti naudotis technologijomis, kurios padėtų atskleisti mūsų mokinių kūrybiškumą, padėtų realizuoti save naujoje tinklaveikos visuomenėje, ugdytų kritinį mąstymą.

Pagrindinės technologijos: kompiuteriai, planšetės, išmanieji telefonai. Išbandydami įvairias kompiuterines taikomas programas (*applications*), skirtas kalbų mokymui, nuolat kėlėme esminį klausimą: ar naudodama šį įrankį pasieksiu geresnių rezultatų negu pasitelkdama tradi-

cinį vadovėlį ir pieštuką, kurie iš principo irgi yra technologijos? Ar mano mokinio motyvacija bus didesnė? Ko siekiu šiuo metodu? Kursų lektoriai, vadovėlių autoriai Lucy Norris ir Grahamas Workmanas nė minutės neleido priimti naujųjų IKT kaip savaiminės vertybės, bet kėlė jų naudojimui pedagoginius tikslus.

Ar buvo sunku? Vienareikšmiškai, labai. Viena vertus, IKT naudojimas ugdymo veikloje mano ir vyresnei kartai – pralaimėtos lenktynės su mokiniais. Jie visuomet bus žingsniu (tik nesupraskit paraižiu, tiesiog nerandu tinkamos metaforos) priekyje. Ir žengia jie septynmyliais batais. Jie – tinklo karta, jie užaugo su IKT. Klausimas, ar tai blogai? Aš matau tame mokytojo ir mokinio bendradarbiavimo ir nuolatinio tobulėjimo galimybes.

Kita vertus, anot švietėjo ir gerai žinomo tinklaraščio *Weblogg-ed* autoriaus Willo Richardsono, būdami ugdytojais, mes turim tik tris pasirinkimo galimybes: skųstis, viską mesti arba keisti(s). Taigi, savaitės užsiėmimų nuo 9 iki 17 val. metu visi perėjome visas tris fazes: ir verkšlenom prie „lūžtančių“ kompiuterių, ir trinkelėdavome (!) durimis, o išvažiuodami suvokėm, kokį žinių ir idėjų neregistruotą bagažą vežamės kiekvienas į savo šalį, savo mokyklą su vidiniu imperatyvu keisti(s) ir tobulėti.

Paskaitos, seminarai, muziejai, pilys, skardžiai

Kita kursų savaitė tenkino kultūrinius ir asmeninius dalyvių poreikius. Turiu pažymėti, kad kursų vietą – Velsą rinkausi sąmoningai, vengdama tradicinio pasirinki-

mo – kosmopoliško megapolio Londono. Norėjau tiek pati susipažinti, tiek savo mokiniams parvežti įspūdžių apie kitas Jungtinės Karalystės dalis, savitas ir nepakartojamas. Tai padaryti man padėjo visa virtinė įdomių paskaitų-diskusijų „Vello istorija, kultūra ir tradicijos“, seminaras apie garsiausią Vello poetą Dylaną Thomasą, „Vello švietimo sistema“, ekskursijos į istorijos muziejų po atviru dangumi St Fagans, Nacionalinį muziejų, Nacionalinę Vello Asamblėją, įspūdinga sekmadienio kelionė po Goverio pusiasalį, aplankant pilis, kurių Velse apie 300, senovines paslaptįgųjų keltų kapvietes, smagiai pasivaikštant uolų pakraščiu vingiuojančiu pakrantės keliuku, paragaujant vietinių pyragaičių ir galiausiai – nukopus kojas nuo skardžio virš Atlanto vandenyno, bijant žvilgtelėti žemyn dėl svaiginamo aukščio, nieko nemąstyti – tik gėrėtis.

Drausmė, IKT, vertinimas

Negaliu nepaminėti ir apsilankymų dviejose vidurinėse mokyklose, kurių visi nekantriai laukėme. Įspūdžių užtektų atskiram straipsniui. Dabar tik paminėsiu, kas labiausiai įstrigo ir ką galbūt galima būtų panaudoti kaip tuos straipsnio epigrafe M.Lukšienės minimus „lopus“ vietinėms švietimo sistemos spragoms lopyti.

Pirmiausia, neabejotinai geresnė disciplina ir priemonės jai palaikyti. Mokyklos turi priėmusios savo vidaus tvarkos taisykles, kurių privalu laikytis kiekvienam mokiniui. Tos taisyklės – su įvairiomis variacijomis, bet principinis mechanizmas tas pats: nulinė tolerancija patyčioms, netinkamas elgesys pamokos metu reiškia pašalinimą iš klasės ir / arba palikimą po

pamokų, o rimtu atveju – ir pašalinimą iš mokyklos. Sugrįžimas į klasę vėlgi numatytas keliais etapais. (Ar reikia lyginti padėtį mūsų mokyklose, kur sunaikinti bet kokie drausmės mechanizmai?) Apie nedalyvavimą pamokose iš karto SMS pranešama tėvams / globėjams.

Kitas pastebėjimas susijęs su IKT naudojimu per pamokas. Tendencija – leisti naudotis išmaniaisiais telefonais ir planšetėmis pamokų metu, bet blokuojant mokyklos teritorijoje *Facebooką* ir kitus su ugdymu nesusijusius tinklus.

Trečia, nuolatinis įsivertinimas ir draugo vertinimas pamokų metu. Taip ugdomas kritinis mąstymas, konstruktyvi kritika ir mokoma tai padaryti mandagiai.

Tradiciškai negaliu nepaminėti gyvenimo šeimoje, kuris vėlgi neabejotinai suteikia įžvalgų į kasdieninį britų gyvenimą, jų buitį ir darbą. Na, o man tai reiškė nuolatinį kalbinį tobulėjimą: užsiėmimų metu – kolegos anglistai ir lektoriai, gatvėje ir namuose – neturėdamas srautas gražios anglų kalbos.

Ką pasirinksiu?

Galima turbūt kyla klausimas, ar gavau atsakymus į straipsnio pradžioje iškelto klausimus. Ir taip, ir ne. Taip – situacija švietimo srityje panaši visoje Europoje, t. y. visi klausia, ką daryti, kad dabartinius ir ateities mokinius tinkamai paruoštume tinklaveikos visuomenės iššūkiams. Vieniems – labiausiai, matyt, skandinavams ir vokiečiams – tai sekasi geriau, kitiems – mažiau, ir mums – trūksta drąsos, aiškios krypties ir politinių sprendimų. Tačiau galimybių mokytojams nesiskūsti, nepasiduoti, o veikti ir keisti(s) yra.

„Lietuvos krištolas“ – naujos veiklos, nauji įspūdžiai

Kauno maisto pramonės ir prekybos mokymo centro mokytojai ir mokiniai aktyviai įsijungė į antikorupcinio ugdymo konkursą „Lietuvos krištolas“, kurio tikslas – raginti jaunimą puoselėti asmens dorovę, ugdyti pilietiškumą ir užtikrinti korupcijos prevencijos tikslų įgyvendinimą.

Iš pradžių abiejų skyrių mokiniai, vadovaujami chemijos ir biologijos mokytojos Virginijos Poderienės, biologijos mokytojos Jūratės Bubienės ir etikos mokytojos Egidijos Kontrimienės, sudarė konkrečių veiklų planą: sudarė komandą, kurios nariai lankėsi didžiuosiuose prekybos centruose, registruodami genetiškai modifikuotus produktus, plačiai siūlomus vartotojams. Be abejo, prekybininkai prekybos vietose neleido mokiniams nei fotografuoti, nei užsirašyti produktų, teko arba pasikliauti atmintimi, arba pirkti produktus, arba

imtis kitų gudrybių, nes buvo sumanyta sudaryti produktų lenteles su tam tikrais duomenimis. Duomenys buvo analizuojami, klasifikuojami pagal pasirinktus tyrimo tikslus.

Spalio pabaigoje surengtoje konferencijoje „Moralinė atsakomybė versle“ abiejų skyrių – Maisto technologijų ir Viešbučių, prekybos ir verslo – mokiniai, dalyvavę bendrame projekte, apibendrino parengtą medžiagą apie genetiškai modifikuotus produktus, aptiktus mūsų miesto prekybos centruose. Etikos mokytoja E.Kontrimienė pranešime atskleidė moralinės atsakomybės reikšmę versle, supažindino su Europoje ir Lietuvoje vykstančiomis akcijomis prieš GMO, mokinės papasakojo apie GM maisto naudą ir žalą, biologijos ir chemijos mokytojos įdomiai papaiškino tokių produktų poveikį vartotojams. Mokiniai

susidomėję stebėjo mokomąjį filmuką „Ar žinai, kas yra genetiškai modifikuoti organizmai?“ Konferencijos dalyviai išbandė savo žinias bioetikos teste „Ką pasirinksi?“

Didelio susidomėjimo projekto veiklos ir rezultatai sulaukė ir mokymo centro bendrojo ugdymo dalykų mokytojų metodinės grupės posėdyje, kur mokytojai diskutavo, stebėjo mokinių atliktus tyrimų rezultatus, sukurtą filmą.

Visi, kurie registravo produktus su GMO parduotuvėse, rengė pranešimus, aktyviai dalyvavo diskusijose, dabar jau tikrai atidžiau skaitys maisto produktų etiketes ir produktus rinksis ne pagal kainą, bet ir sveikesnius.

Jūratė BUBIENĖ,

Kauno maisto pramonės ir prekybos mokymo centro
vyresnioji mokytoja

MOKYKLOSE

Protų kovos Lieporių gimnazijoje

Šiuolaikinis gyvenimas, kada visi atrodo be galo užsiėmę ir neturi laiko paprastam, gyvam bendravimui, verčia ir mokyklą ieškoti kuo įvairesnių bendravimo ir bendradarbiavimo būdų su bendruomenės nariais, todėl Šiaulių Lieporių gimnazijos socialinei pedagogei **Ilonai Atkočaitienei** kilo idėja organizuoti „Protų kovas“.

Sumanymo autorė „Dialogui“ pasakoja: „Į pirmąjį – susipažinimo – turnyrą susirinko gausus būrys tėvų, atskiras komandas sudarė mokytojų, asociacijos „Lieporių mokyklos bendruomenė“ atstovai, administracija. Užduotis parengė fizikos mokytojas Remigijus Pozniakovas, turintis patirties šioje srityje – jis organizuoja protų mūšius gimnazistams. Užduočių būta visokių: teko vadovautis ir logika, ir intuiciją pasitelkti, ir kai ką prisiminti iš mokyklos laikų, parodyti meninius bei muzikinius gebėjimus. Smagiausia buvo stebėti, jog mamos vienaip bandė atsakymų ieškoti, tėčiai – kitaip, administracija – dar kitaip, žodžiu, teko pasitelkti visą išmonę. Siūlome ir Jums pamąstyti ir atsakyti: kas Jis, jeigu tradiciškai yra aštuonių dalių, keturios linijos Jį dalija į nelygių plotų dalis, liesti leidžiama visu kūnu, išskyrus kojomis? „Protų kovos“ vyks kiekvieną mėnesį ir taps gražia tradicija šalia kitų gimnazijos renginių, o nugalėtojų mokslo metų pabaigoje laukia ekskursija. „Protų kovos“ – tai ne tik bendravimas, bet ir puiki galimybė praleisti laiką neišleidžiant nė lito, juolab kad dažnam būna tokių vakarų, kai nesinori būti namuose, o ką veikti nežinai. Tokie turnyrai ne tik gilina žinias, plečia akiratį, bet ir parodo, jog į įvairius dalykus galima pažvelgti skirtingu kampu, tai padeda labiau suprasti vieniems kitus, o svarbiausia – skatina bendruomeniško jausmą, nes šiuolaikinėje mokykloje vietos turi rasti visi – mokiniai, jų tėvai, mokytojai. Kiekviena diena – irgi savotiškas protų mūšis, nes tenka ieškoti atsakymų į iškilančius klausimus, problemų sprendimo būdų, išeičių.“

„Protų kovos“ vyks kiekvieną mėnesį ir taps gražia tradicija šalia kitų gimnazijos renginių, o nugalėtojų mokslo metų pabaigoje laukia ekskursija. „Protų kovos“ – tai ne tik bendravimas, bet ir puiki galimybė praleisti laiką neišleidžiant nė lito, juolab kad dažnam būna tokių vakarų, kai nesinori būti namuose, o ką veikti nežinai. Tokie turnyrai ne tik gilina žinias, plečia akiratį, bet ir parodo, jog į įvairius dalykus galima pažvelgti skirtingu kampu, tai padeda labiau suprasti vieniems kitus, o svarbiausia – skatina bendruomeniško jausmą, nes šiuolaikinėje mokykloje vietos turi rasti visi – mokiniai, jų tėvai, mokytojai. Kiekviena diena – irgi savotiškas protų mūšis, nes tenka ieškoti atsakymų į iškilančius klausimus, problemų sprendimo būdų, išeičių.“

■ **Ilona Atkočaitienė:** „Smagiausia buvo stebėti, jog mamos vienaip bandė atsakymų ieškoti, tėčiai – kitaip, administracija – dar kitaip...“

KOLEGA – KOLEGAI

Pamokos prieskoniai

Alytaus Šaltinių pagrindinėje mokykloje įvyko mokytojų gerosios patirties sklaidos metodinė diena „Pamokos prieskoniai“, skirta švietimo reformos pradininkei, edukologei, literatūrologi, habil. dr. Meilei Lukšienei. Ko gero, dauguma pritars, kad ir šiandienėje mokykloje aktualios šios mokslininkės išsakytos idėjos, susijusios su kultūrinės savimonės ugdymu, kultūrinės tradicijos tęstinumu, švietimo modernizavimu, gyvi ir šiam laikmečiui M.Lukšienės išsakyti žodžiai: „Mes turime jaustis pasaulyje normalūs žmonės – nei girtis, nei savo vėliavomis mosuoti, bet paprastai mokėti bendrauti ir nauja pasakyti ar parodyti, pasidalinti.“

Tad neatsitiktinai buvo iškeltas ir šios metodinės dienos tikslas – pabendrauti, pasidalinti gerąja patirtimi apie tai, kaip padėti mokiniams patirti atradimo džiaugsmą, kaip sužadinti mokymosi motyvą, smalsumą, kaip efektyviau organizuoti vertinimą ir įsivertinimą bei kaip pagerinti mokymo(si) kokybę.

Metodinę dieną pradėjusi matemati-

kos mokytoja Jūratė Kavaliauskienė teigė, kad pamokos prieskoniai – tai tokie pamokos elementai ar jų mišiniai, kurie suteikia pamokai nepakartojamų spalvų, aromatų, vaizdinių, sužadina ugdytinių susidomėjimą bei norą mokytis naujų dalykų. Rodos, tai visai paprasta, tačiau suderinti šiuolaikinės pamokos prieskonius – sudėtingas ir kūrybiškumo reikalaujantis menas. Kaip ir ruošiant pietus, prieskoniai neturėtų užgožti gaminto patiekalo kvapo ir skonio, taip ir pamokoje – mokymosi uždavinių įgyvendinimo. O prieskonių turėtų būti ne per daug ir ne per mažai. Kartais užtenka tik prieskonių žiupsnelio, kad gerokai pasikeistų pamokos skonis – kokybė. Tai įrodė ir susirinkę mokytojai, pasidalinę savo gerąja patirtimi.

Pranešimus skaitė mokykloje veikiančių lietuvių kalbos, pradinį klasių mokytojų, socialinių, tikslųjų ir gamtos mokslų, menų, pagalbos mokiniui metodinių grupių atstovai. Mokytojai kalbėjo apie pamokose naudojamus mokymo ir mokymosi metodus, skatinančius vaikų kūrybiškumą, mokymo strategijas, stiprinančias mokinių motyvą, grįž-

KONFERENCIJOS

Pažanga per lyderystės raišką

Panevėžio r. Velžio gimnazijoje įvyko praktinė konferencija „Gimnazijos pažanga per lyderystės raišką“. Pasisemti patirties atvyko Biržų „Aušros“ vidurinės mokyklos metodinės tarybos nariai. Velžiečiai konferencijoje pabrėžė, kad prioritetinę jų gimnazijos veiklos kryptis yra kalbinis ir IT ugdymas, bendruomenės vertybių puoselėjimas, aktyvi projektinė veikla, pasidžiaugė aukšta mokytojų profesine kvalifikacija, lemiančia darnią kolektyvo lyderystę.

„Anglų kalbos mokytoja R.Stakienė kartu su mokiniais pristatė debatus, kaip aktyvų ugdymo metodą, skatinantį pasitikėjimą savimi, mokantį atrinkti ir apdoroti informaciją, daryti išvadas, padedantį ugdyti mokinių retorinius gebėjimus, kritinį ir loginį mąstymą, plečiantį akiratį. Dvi vienuoliktokės viena kitai oponavo tema „Jaunimas pats kaltas dėl jaunimo nedarbo“; svečių aplodismentų mokinės sulaukė ekspromtu pademonstravusios vieno žodžio debatus.

Mokytoja A.Klydžienė dalijosi klasių va-

dovų metodinės veiklos patirtimi: darbo būdais, gabių mokinių ugdymo bei skatinimo metodais, karjeros ugdymu. Buvo išskirta etnokultūros reikšmė ugdymo(si) procese (mokyt. R.Stongvilienė), kalbėta apie integruotą mokymąsi pradinėse klasėse (mokyt. R.Raštutienė, A.Kumer), apžvelgtos IKT strategijos 2007–2013 m. (mokyt. E.Davidonytė).

Didžiausia naujovė biržiečiams buvo mokytojos A.Šiaučiūnės pristatytas „Debesų“ technologijų taikymas pamokoje. Konkreti buvo pasidalinta gerąja patirtimi apie *SkyDrive* „debesies“ panaudojimą mokinių įvertinimams bei kaupiamiesiems balams tvarkyti. Taip pat buvo supažindinta su *ClassDojo* programėle, leidžiančia fiksuoti ir vertinti mokinių elgesį pamokoje ir t. t.

Gerosios patirties sklaidos obuolio vienas šonas krimstelėtas mūsų gimnazijoje. Biržietiškojo, tikimės, sulauksime. Juk visi sutarėme, kad negalime būti konkurentai, mes – draugai“, – rašo „Dialogui“ Velžio gimnazijos lituanistė **Aldona Marcinkevičienė**.

Technikos nauda ir žala

Jau antri metai Kauno rajono mokiniai ir mokytojai renka į fizikos mokymo konferenciją. Abi konferencijos organizuotos Kauno r. Neveronių vidurinėje mokykloje. Šių metų konferencija „Technikos nauda ir žala“ buvo skirta sveikatingumo metams paminėti.

Džiugu, kad dalyvaujančių mokinių skaičius didėja. Buvo paruošta ir pristatyta net 13 pranešimų, dalyvavo 6-ųjų mokyklų atstovai. Pranešimus pristatė Neveronių, Piliuonos, Vandžiogalos, Garliavos Jonučių vidurinių mokyklų, Garliavos Juozo Lukšos ir Domeikavos gimnazijų mokiniai. Pranešimus skaitė ir du rajono mokytojai – Virginijus Karmonas ir šios informacijos autorė bei visuomenės sveikatos specialistas Linas Jonika.

Iš pranešimų sužinojome, kaip pasirinkti dviratį pagal savo poreikius, kaip tobulėja įvairios technologijos ir kaip elgtis, kad jos nepakenktų sveikatai; susipažinome su di-

džiausiais energetikos gigantais, jų plusais ir minusais. Stebėjome mokinių sukurto filmą „Technikos tarša gamtai“. Pranešimai „Išsamiosios technologijos ir sveikata“, „Šiuolaikinių technologijų taikymas onkologijoje“ supažindino su plačiu ir naudingumu technologijų taikymu. Pranešimuose „3D skenavimas“ ir „Mokytis norisi, jei mokytis įdomu“ mokiniai dalijosi prisiminimais iš keletą metų organizuojamų „Tyūrų nakties“ renginių. Nagrinėjome šiuolaikinio mokinio Z kartos ypatumus ir lyginome su ankstesnėmis kartomis. Gera buvo prisiminti ankstesnius Kauno rajono fizikos renginius.

Konferenciją baigėme Senekos žodžiais: „Savo sugebėjimus žmogus gali pažinti tik juos išbandęs.“

Rasa ŠIMAITIENĖ,

Kauno r. Neveronių vidurinės mokyklos fizikos mokytoja metodininkė

■ Gerosios patirties sklaidos metodinė diena Alytaus Šaltinių pagrindinėje mokykloje

tamosios informacijos formas, išmokimo stebėjimą, mokytis padedančio vertinimo ir įsivertinimo būdus, išskyrė darbo su specialiuju poreikiu mokiniais ypatumus, pasidalino filmuotų pamokų elementais arba čia pat paragino išbandyti keletą veiklų patiems ir aptarti, kaip būtų galima vieną ar kitą pratimą pritaikyti mokymo aplinkoje.

Pristatyti pamokos prieskoniai gali būti naudojami ir pamokos pradžioje, ir pamo-

kos viduryje ar pabaigoje, bet svarbiausia, kad tai padėtų kiekvienam mokiniui pasiekti kuo geresnių mokymosi rezultatų, kad skatintų kiekvieno mokinio mokymosi motyvą, kad kurtų mokymuisi palankią aplinką ir stiprintų kiekvieno mokinio pasitikėjimą savo jėgomis.

Jolita PETKEVIČIENĖ,

Alytaus Šaltinių pagrindinės mokyklos direktoriaus pavaduotoja ugdymui

Duonutė – pyragų močiutė

■ Gilvyčių mokyklos pradinukai susikaupę atlieka užduotis duonos tema.

Šiaulių r. Gilvyčių mokykloje 1 ir 4 jungtinės klasės mokytoja **Ingrida Strelkauskienė** organizavo projektinę veiklą „Duonutė – pyragų močiutė“. Mokytoja papasakojo vaikams apie ilgą duonos kelią ant mūsų stalo ir pavaišino mokinius gardžiomis, kvapnėmis duonos riekelėmis. Vaikai klausėsi lietuvių liaudies pasakos „Tingynis ir duona“, dainavo dainas „Du gaideliai“, „Lietutis“, skaitė eiles apie duoną, žiūrėjo vaizdinę medžiagą „Duonos kelionė“, minė mįsles, perskaitė patarlių, aptarė papročius, savarankiškai atliko užduotis raštu, suvaidino pasaką „Stebuklingoji duona“, skaitydami eiles kūno judesiais pademonstravo, kaip keptama duonelė.

Gamtinė pamokėlė Tirkšlių pušyne

Kol ruduo džiugina gražiomis ir šiltoomis dienomis, dvi Mažeikių lopšelio-darželio „Eglutė“ grupės, dirbančios gamtos saugos kryptimi, nutarė šiais mokslo metais imtis naujos idėjos: gamtos pažinimo veiklas organizuoti ne tik grupėje, bet ir kitose erdvėse: parke, močiutės sode, miške. Taigi vieną dieną dvi priešmokyklinės grupės (auklėtojos Sandra Kneitienė ir Rima Skrinskienė) autobusu išvyko į Tirkšlių pušyną. „Norėjome parodyti vaikams gamtą įvairiais metų laikais, pamokyti rūpintis ja ir ją saugoti. Mums rūpėjo prisirinkti gamtinės medžiagos, nes ją naudojame ugdomosios veiklos metu tiek grupėje, tiek lauke, sudarydamos ugdytiniais sąlygas skaičiuoti, lyginti, kurti bei konstruoti. Išvyka

vaikams suteikė ir puikią progą tarpusavyje pabendrauti, praturtinti savo patirtį naujais išpūdžiais, išgyvenimais. Buvo pasiūlyta veikla – prisirinkti gamtinės medžiagos ir kurti žemės meną. Ugdytiniai šią idėją labai patiko. Jie iš kankorėžių, pagaliukų, lapų sukūrė ežiuką ir didelę saulę. Vaikams padėjo ir šioje gamtos pamokoje dalyvavusios mamos“, – pasakoja „Dialogui“ **Rima Skrinskienė**. Auklėtoja kūno kultūrai Kristina Liaudinskaitė pakvietė visus pasimankštinti, – juk miške ir oras grynesnis, ir kompanija smagesnė. Suorganizuota ir viktorina „Ką žinai apie mišką?“. Vaikai atsakinėjo į klausimus, minė mįsles apie medžius, prisiminė patarles, priežodžius apie paukštelius, žvėrelius.

Kitokia fizikos pamoka

■ Ukmergės Antano Smetonos gimnazijos antrų klasių mokiniams fizikos pamoka apie elektros energijos gamybą ir perdavimą vyko Kruonio hidroakumuliacinėje elektrinėje ir Kauno hidroelektrinėje.

Siekdamas, kad pagerėtų pamokos kokybė ir mokymosi motyvacija, šiuolaikinis mokytojas pamokas gali vesti įvairiose edukacinėse erdvėse.

Spalio mėnesį Ukmergės Antano Smetonos gimnazijos antrų klasių mokiniams vedžiau pamoką Kruonio hidroakumuliacinėje elektrinėje ir Kauno hidroelektrinėje. Pamokos tema – „Elektros energijos gamyba ir perdavimas“. Elektrinėse stebėjome, kaip veikia elektrinės, pamatėme išpūdingas turbinas, kurios besisukdamos gamina elektrą. Be to, mokiniai paneigė hipotezę, kad vanduo, kuris naudojamas elektrai gauti, grąžinamas atgal į vandens telkinį nešvarus. Mokiniai dirbo grupelėmis, atsakinėjo į pateiktus klausimus: koku galingumu dir-

ba Kruonio HAE, iš kur imamas vanduo į dirbtinį viršutinį baseiną, koks ilgis vamzdynų, kuriais vanduo keliauja iš elektrinės į Kauno marias, kokia KHAE funkcija, kokia Kauno HE pagrindinė paskirtis, galimumas, reikšmė ir pan.

Gimnazistai liko sužavėti išgirsta ir pamatyta įdomia informacija, elektrinių veiklos beveik nepaveikto kraštovaizdžio. Mokiniai turėjo unikalią galimybę pavaikščioti Nemuno dugnu. Ne mokykloje organizuotos fizikos pamokos mokiniams – net ir tiems, kuriems fizika yra sunkus dalykas, – paliko neišdildomą įspūdį.

Rasa MOGENIENĖ,

Ukmergės Antano Smetono gimnazijos fizikos mokytoja metodininkė

„Romuvos“ šeštokai pynė improvizacijų pynę

Didžiuojamės savo unikalia kalba, bet priartinti mokinius prie jos šaknų, kalbos turtų tampa vis sunkiau. Ugdomojoje programose tam skiriama vos po kelias pamokas, tad puiki priemonė pajusti gimtosios kalbos grožį, tobulinti raiškios ir skambios kalbos įgūdžius – popamokiniai renginiai.

Šiaulių „Romuvos“ progimnazijos šeštų klasių komandos demonstravo savo žinias ir kūrybinius sugebėjimus pindamos improvizacijų pynę. Susirinko čia tie, kurie žodžio kišenėje nieško. Vedėjų dialoge skambėjo šmaikštūs posakiai: „Kas ieško, tas randa“, „Nepametęs – nieškok“, „Ieškok kaip duonos ir rasi“. Renginio pradžioje šeštokai įrodė, kad susirinko patys išradingiausi, patys linksmiausi, patys draugiškiausi: padainavę liaudies dainą „Išėjo tėvelis į mišką“, ją „pavertė“ operos

fragmentu, rimavo repo stiliumi... Smagia nuotaika atliko ir kitas užduotis. Minė mįsles, prisiminė liaudiškus priežodžius, frazeologizmus, kūrė savus, o išitrauktą patarlę inscenizavo, panaudodami paslaptingoje dėžėje rastą daiktą.

Neprailgo laikas ir renginio viešnioms – Pagrindinio ugdymo skyriaus vedėja I.Akmenskienė, lituanistės M.Viltraikienė ir G.Kovaliovienė, šeštokų auklėtoja R.Bramanienė ir jaunosios žurnalistės buvo „patikrintos“ minklėmis.

Kol buvo skaičiuojami taškai, dvi azartiškiausios komandos rungėsi dėl specialaus saldaus prizo. Viena po kitos skambėjo komandų atliekamos dainos.

Regina LEMEŽIENĖ,

Šiaulių „Romuvos“ progimnazijos lietuvių kalbos vyresnioji mokytoja

Pirmokų krikštynos

Nepakrikštytas pirmokas – nepilnateisis mokyklos narys. Šiaulių r. Drąsūčių mokyklos penktokai, norėdami priimti pirmokėlius į visų mokinių gretas, surengė jiems krikštynas.

Visus krikštynų dalyvius ir liudininkus pritemdytoje klasėje pasitiko senelė, kuri žvakių šviesoje sekė „Senelės pasaką“. Įvairiais pasakų veikėjais virtę penktokai paruošė pirmokams įvairių užduočių. Pelelė atsinešė pilną dubenį pupelių sumaišytą su saldinais ir paprašė pirmokų padėti juos atskirti. Iš miško glūdumos atbėgęs persivalgęs vilkas pagrasino suvalgyti pirmokėlius, jei šie jo nepalinksmins. Drąsūs pirmokai jo nepabūgę padainavo dainelę „Išėjo tėvelis į mišką“. Kaip sakoma,

ir vilkas liko patenkintas, ir pirmokai sveiki. Ant savo šluotos atskridusi ragana išbandė mokinių judrumą: vaikai šokinėjo per raganos šluotą, o po to dar ir per ją turėjo pralįsti. Iš šiuolaikinės pasakos atvykęs slibinų dresuotojas pasikvietė pirmokus padėti primontuoti nulūžusią jo drakono uodegą.

Puikiai susidoroję su visomis užduotimis pirmokai kartu su pelėda iškilmingai perskaitė priesaiką ir pasižadėjo ją vykdyti. Darbštuoliai nykštukai kiekvienam pirmokui užkabino po pirmoko medalį ir įteikė pažymėjimą. Pasidalinti krikštynų išpūdžiais pirmokai, jų mokytoja ir tėveliai susėdo prie krikštynų torto, – pasakoja anglų kalbos mokytoja **Sigita Puzinienė**.

Lyderių forumas Jotvingių gimnazijoje

Alytaus Jotvingių gimnazijoje įvyko pirmasis „Lyderių forumas“, į kurį buvo pakviesti aktyvūs, kūrybingi gimnazijos bendruomenės nariai (mokiniai, jų tėvai ir mokytojai), kuriems rūpi gimnazijos ateitis.

„Lyderis eina kartu, aptaria su bendraminčiais, kur ir kokių maršrutu eiti. Beeinant maršrutas gali būti patikslintas. Lyderis geriau orientuojasi žemėlapyje. Blogas ženklas, jei, žvalgydamasis į debesis, lyderis atsilieka, o kolegos sutrinka – kur jis dingio – ir bijo eiti toliau“, – taip lyderio vaidmenį glaustai nusakė gimnazijos direktorius Kęstutis Miliauskas. Mokyklos vadovui ir kilo mintis surengti forumą ir jo metu panagrinėti tobulintinas gimnazijos veiklos sritis, jų įtaką mokyklos gyvenime, suburti gimnazijos bendruomenės narius diskusijai apie tai, koks turėtų būti mokytojas ir mokymosi būdas, pasidalinti patirtimi ir idėjomis, pafantazuoti (gerąja prasme). Direkoriaus pavaduotoja ugdymui Renata Romanovienė pasiūlė pažvelgti į priekį, pasvajoti apie gimnazijos ateitį ir pasiklausti sėkmingos šiuolaikinės organizacijos apžvalgos. Pastarąją pateikė forumo viešnia vadybos konsultantė Kotryna Gotberg: lektorė kartu su projektu „Lyderių laikas 2“ dalyviais ir būsimais švietimo konsultantais Šaltinių pagrindinės mokyklos dailės mokytoju Vitu Zabita ir Jotvingių gimnazijos biologijos mokytoja Rasa Zubrickiene parengė forumo programą „Ką galime padaryti šiandien, kad būtume sėkmingi rytoj?“ K. Gotberg pasidalijo teorinėmis ir patirtinėmis įžvalgomis, pasiūlė sugalvoti realių, žemiškų ir praktiškų problemų sprendimo būdų.

Ar šiuolaikinis lyderis – superherojus, kuris vienas žino atsakymus ir viską gali? Kaip pasiekti, kad paskui lyderį eitų pasekėjai, kaip paveikti mokinį, kad jis suprastų, kodėl mokosi ir kodėl tai svarbu? Kodėl mokiniams trūksta motyvacijos mokytis, kaip tėvų ir mokyklos bendradarbiavimą padaryti efektyvesnį, kas trukdo efektyviam gimnazijos narių bendravimui, kokių kyla problemų? Šie ir kiti klausimai buvo pateikti suburtoms grupėms.

Svarbiausi dalykai mokykloje – draugiški santykiai vi-

sose bendruomenės grandyse, šilta atmosfera, kiekvieną dieną lydinti gera nuotaika, sumanus mokyklos vadovas, aktyvūs, motyvuoti mokiniai, jų tėvai, klasių auklėtojai ir mokytojai.

„Mokykloje it namuose kiekvienas mokinytis turi jaustis patogiai, saugiai, jaukiai. Jis turi būti svarbus, matomas, įvertintas, netgi – pagirtas. Bendruomenės nariams turi būti įdomu, svarbu, kuo gyvena, kuo domisi, ko turtingi jų bendraamžiai. Nieko nėra malonesnio, kaip po pasirodymo scenoje prieš auditoriją kitą dieną pasijusti svarbesniam ir žinomesniam. Juk

riaus pamokos. Mokiniai dar bijo kalbėti viešai...“ (Jūratė Mulioliūnė, anglų kalbos mokytoja).

„Mokiniai, ateidami į gimnaziją, turi pagalvoti, ko jie siekia išmokyti, kokių kelių eiti, ar ateina tik tam, kad įgytų mokyklos baigimo pažymėjimą, ar jau apsisprendę, ką nori veikti gyvenime ir ko siekti“ (Justinas Daraškevičius, 3 klasės gimnazistas).

Maloniai nustebino aktyvus mokinių tėvų dalyvavimas diskusijose, jų minčių, pasiūlymų ir idėjų sklaida. Dalyvių bendra nuomone, pagrindinis forumo tikslas bus įgyvendintas, jei pavyks realizuoti bent kelias atsiradusias idėjas ir mintis, jei bus išvengta dviejų pagrindinių nuostatų: kad čia nieko naujo, viskas girdėta, matyta, ir pernelyg didelės euforijos, esą dabar tai tikrai viskas pasikeis, lyg anksčiau nieko nebuvo daroma, tik dabar pradėta. Patraukli pasiūlyta mintis rengti bendrus teminius tėvų, mokinių ir mokytojų susirinkimus, ypač svarbų dėmesį skirti tėvams, kurie būtų aktyviausi susirinkimų dalyviai, ir kad tai taptų norma.

Forume dalyvavę tėvai neskubėjo skirstytis, diskutavo, džiaugėsi galimybe būti kartu ir spręsti visiems aktualius klausimus.

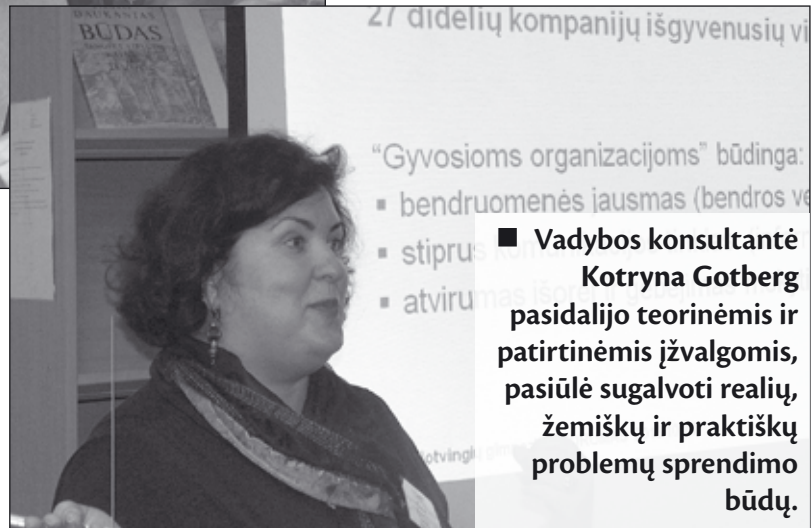
Vilija DRANGINYTĖ,

Alytaus Jotvingių gimnazijos
bibliotekos vedėja

■ Darbą grupėje stebi Vitas Zabita.

taip ištisus metus – it koks gėlės žiedas – auga, tvirtėja, skleidžiasi asmenybė. Jauni žmonės yra veržlūs, spalvingi, kūrybiški, išradingi, turintys daugybę talentų ir pomėgių. Mokykla turi būti ta vieta, kur jiems įdomu, kur sudaromos visos sąlygos ir galimybės išreikšti save, atsiskleisti, augti ir tobulėti. Labai norėčiau, kas gimnazijoje vyktų orato-

■ Vadybos konsultantė
Kotryna Gotberg
pasidalijo teorinėmis ir patirtinėmis įžvalgomis, pasiūlė sugalvoti realių, žemiškų ir praktiškų problemų sprendimo būdų.

Vydmantų vidurinė: „Sniego gniūžtė“ ir rudens pagerbtuvės

☼ Kretingos r. Vydmantų vidurinėje mokykloje įvyko socialinius įgūdžius formuojanti prevencinė stovykla 8–12 klasių mokiniams „Sniego gniūžtė“, į kurią atvyko net 141 dalyvis iš Žemaitijos regiono: Šilutės r. Vainuto gimnazijos, Mažeikių r. Židikių Marijos Pečkauskaitės vidurinės mokyk-

los, Palangos senosios gimnazijos ir „Baltijos“ pagrindinės, Kretingos Jurgio Pabrėžos universitetinės bei Pranciškonų gimnazijų, Vydmantų vidurinės, Marijono Daujoto, Jokūbavo Aleksandro Stulginskio ir Kūlpėnų Motiejaus Valančiaus pagrindinių mokyklų. Tai dešimtus metus vykdomas projektas.

„Sniego gniūžtė“ – ilgalaikis jaunimo bendradarbiavimo procesas, nukreiptas į kvaišalų prevenciją. Ši programa yra unikali tuo, kad jai vadovauja patys mokiniai. Jie ruošia, organizuoja ir vykdo prevencinę programą. Mažose grupelėse aptaria, kaip galima linksintis, turiningai praleisti laiką be kvaišalų, vaidina, šoka, muzikuoja.

„Trijų parų stovykla nepalieka abejingų, nes čia užsimezga ne tik naujos pažintys, bet ir sustiprėja pasitikėjimas savimi, ugdomos mokymosi mokytis, komunikavimo, pažinimo, socialinė pilietinė, iniciatyvumo ir kūrybingumo, asmeninė ir kultūrinė kompetencijos“, – rašo „Dialogui“ projekto koordinatorė Vydmantų mokykloje etikos mokytoja **Irena Grabienė**.

☼ Tradicinė Vydmantų vidurinėje ir Rudenėlio šventė. Šiemet vydmantiečiai rudenėlio pagerbimą vykdė net tris dienas.

Pradinio ugdymo mokytoja **Jolanta Salienė** „Dialogui“ pasakoja: „Pirmadienį pradinukai buvo pakviesti į šventę „Kelionė į Rudenėlio šalį“. Mokiniai susiskirstė į komandas, susigalvojo pavadinimus, atliko praktines užduotis apie medžius ir jų lapus. Ketvirtokai savo draugams dovanojo rudeninį spektaklį „Grybų lietus“. Įdomiausia ir svarbiausia diena – trečiadienis, kai

mokykloje vyko Žemaitijos zonos pradinio ugdymo mokinių forumas „Viskas apie rudeni...“ Į forumą atvyko dalyviai iš Skuodo Bartuvos progimnazijos, Palangos Vlodo Jurgučio ir Klaipėdos r. Plikių Ievos Labutytės pagrindinių mokyklų, Kretingos mokyklos-darželio „Žibutė“, Marijono Daujoto pagrindinės ir Kartenos vidurinės mokyklos. Pradinukai kaip tikri mokslininkai skaitė pranešimus, pristatė kūrybinius tiriamuosius darbus, parodė kūrybines programas. Antroje forumo dalyje mokiniai gavo kelialapius į Rudenėlio šalies stoteles: „Dainuoju rudeniui“, „Obuoliukai“, „Garsų pasaulis“, „Rudenėlio šokiai“, „Ruduo knygų puslapiuose“. Per forumą mokiniai aktyviai dirbo: jie vertino savo draugų pasirodymus, užsirašė, ką naujo sužinojo.

Penktadienį pradinukų laukė Rudenėlio mugė. Mokiniai siūlė pirkėjams savo prekes. Mokykla eina finansinio-ekonominio raštingumo keliu, todėl pradinukai, dalyvavę su savo produkcija mugėje, skaičiavo, kokį pelną gavo.

Šios netradicinės veiklos, kurias organizavo pradinio ugdymo mokytojos, pažairino ugdymo procesą, mokiniai įgijo žinių kitose ugdymo aplinkose, patyrė mokymosi malonumą, skatino bendravimą ir bendradarbiavimą.

■ Rudenėlio šventė
Vydmantų vidurinėje – tradicinė.

Tarmė nenyksta – tarmė kinta

„Tarmė nenyksta – tarmė kinta“, – teigė prof. habil. dr. Dan-guolė Mikulėnienė Alytaus Puti-nų gimnazijoje vesdama pamo-ką-paskaitą „Lietuvių kalbos tar-mės XXI a. pradžioje: padėtis ir perspektyvos“. Mokslininkė kal-bą pradėjo anekdotu, kaip velnias sukišo skirtingomis tarmėmis kalbančius žmones į maišą, bet nesitikėjo, kad iš ten juos bus taip sunku „iškrapštyti“... Profesorė pasakojo apie tarmių atsiradi-mą, baltų, prūsų, jotvingių ir kitų genčių skirtumus bei jų gyvena-mąsias vietas, charakterio ypa-tumus, veido bruožus. D.Miku-lėnienė stengėsi paaiškinti, kodėl Dzūkijoje daugiau rudakių negu kitų akių spalvų atstovų.

Pritardama teiginiui, kad „tarmės nenyksta – tarmės kin-

ta“, Lietuvių kalbos instituto mokslinė sekretorė dr. Violeta Meiliūnaitė tęsė paskaitą, pasa-kodama, kaip mokslininkai ti-ria Lietuvos tarmes. Dialektolo-gės pasakojo apie punktus, ku-riais yra suskirstyta visa Lietu-va, kad šio mokslo tyrinėtojams būtų lengviau išsiaiškinti, kur, kada ir kaip buvo naudojamos dzūkų, žemaičių, suvalkiečių ir aukštaičių tarmės. Lietuva turi 700 punktų, kuriuose aprašyta tyrinėta tarmė, o štai švedai, pa-vyzdžiui, turi 100 punktų, kai-mynai latviai – nė vieno.

V.Meiliūnaitė baigė paskai-tą irgi anekdotu: kunigaikštis į karą nusprendė pasiųsti dzū-kus, žemaičius ir suvalkiečius; į gynybinę liniją sustatė žemai-čius, nes jie niekada nepasidu-

da, į puolimą pasiuntė dzūkus, nes šie pirmiau puola ir tik tada galvoja apie pasekmes, o suval-kiečius pasiuntė po mūšio su-rinkti amuniciją, nes jie nė vie-no „gelžgalio“ mūšio lauke ne-palieka.

Na, belieka pasidžiaugti, kad mes visi esame tokie skirtingi.

Taip juokais ir, be abejo, rim-tai visą pamoką įdėmiai klausė-mės, kaip dirba dialektologai, kiek yra ištyrinėję vietovių, su-darę žemėlapių, išsaugoję tar-miškai kalbančių žmonių pokal-bių įrašų. Mokslininkės pakvie-tė ir mus tapti dialektologais bei atsiųsti joms įrašų su tarmiškai kalbančių žmonių tekstais.

Ligita MUZIKEVIČIŪTĖ,

Alytaus Putinų gimnazijos žurnalistė

„Pasakų takeliai“ atvedė į biblioteką

Vilniaus Gerosios Vilties vidurinės mokyklos bibliotekos vedėja **Danutė Serapinienė** parašė „Dialogui“ apie minėtos ugdymo įs-taigos ir sostinės Vaduvos darželio-mokyklos jaunųjų knygų mylė-tojų apsilankymą VMSCB Gerosios Vilties bibliotekoje. Šios bib-liotekos vedėja B.Kurapkienė bendravo su pradinukais, pasako-jo jiems apie Vaikų ir jaunimo literatūros skyrių, jame saugomas knygas. D.Serapinienė svečiams parengė mokinių kūrybinių dailės darbų „Pasakų karalystėje“ bei pačių vaikų sukurto knygelių paro-dą. Tos pačios mokyklos pradinė klasių mokytoja E.Vizgirdienė kartu su savo mokiniais, lėlių teatriuko „Bildukas“ aktorais, prave-dė vaikams teatralizuotą-literatūrinį renginį „Pasakų takeliais“. Pa-sak informacijos autorės, Vaduvos darželio-mokyklos antroakai pa-saką „Raudonkepuraitė“ žiūrėjo susidomėję.

■ Vilniaus Gerosios Vilties vidurinės mokyklos ir Vaduvos darželio-mokyklos jaunieji knygų mylėtojai VMSCB Gerosios Vilties bibliotekoje

Tarsi prigludome prie S.Daukanto peties...

„Į jaukią progimnazijos skaityklą susirinkę mokiniai klausėsi liau-dies dainų, žiūrėjo draugų parengtas skaidres apie S.Daukanto, žy-maus lietuvių istoriko, švietėjo, tautosakos rinkėjo, gyvenimą ir kūry-bą. Videofilmuko metu mintimis apsilankė S.Daukanto muziejuje Pa-pilėje. Lietuvos žemėlapyje tyrinėjo rašytojo kelionę iš gimtųjų Kalvių į jo svajonių miestą Vilnių. Dramos būrelio nariai skaitė ištraukas iš S.Daukanto veikalo „Būdas senovės lietuvių, kalnėnų ir žemaičių“, o jaunieji skaitovai atskleidė, kaip pagarbiai apie šį brangų Lietuvai žmo-gų rašė poetai E.Mieželaitis, Just.Marcinkevičius. Degė daug daug žva-kelių, vazoje raudonavo šermukšnių puokštė, pintinėje pūpojo obu-oliai...“ – Panevėžio „Žemynos“ progimnazijos lietuvių kalbos mokytoja **Aušra Vaitkienė** pasakoja apie podraug su kolegėmis surengtą Simo-no Daukanto 220-ųjų gimimo metinių paminėjimą savo mokykloje. Po iškilmingos dalies visi gardžiavosi juoda duona su bruknių uogienė... Vaikai ramiai aptarinėjo rašytojo ir istoriko gyvenimą, skaičiavo, kiek laiko galėjo trukti jo kelionė į Vilnių, apmąstė, kaip didinga visą savo gyvenimą skirti savo tautai.

Verslas veža!

Šiaulių r. Bubių mokyklos 9–10 klasių mokiniai, lydi-mi mokytojų L.Benikasenės ir A.Gudaitienės, aktyviai daly-vavo verslumo ugdymo rengi-nyje „Verslas veža!“ Šiaulių are-noje: klausėsi verslininkų, kūry-bingų, garsių žmonių neįtikėti-nų, įkvepiančių sėkmės istorijų, susipažino su naujomis verslo idėjomis, „akis į akį“ bendravo su bankų, verslo, turizmo infor-macijos centrų darbuotojais, – praneša „Dialogui“ ekonomi-kos ir verslumo mokytoja **Albi-na Gudaitienė**.

Informacijos autorė pri-mena, jog per visą Lietuvą nu-dundėjo jaunimui skirtų ren-ginių ciklas „Verslas veža“. Be-veik visuose šalies regionuose organizuoti renginiai padeda savo kelio ieškančiesiems su-žinoti, nuo ko ir kaip pradėti verslą, paversti realybe ilgai brandintas verslumo idėjas.

Lieporių gimnazistai mokosi būti skautais

Šiaulių Lieporių gimnazijo-je veiklą pradėjo skautai. Skautų draugovės vadovas, pagrindinis iniciatorius ir įkūrėjas, fizikos mokytojas Remigijus Pozniako-vas sako idėją brandinęs jau se-niai, o galutinai nusprendė im-tis skautų veiklos šiais metais, be to, tai pažadėjo ir išleisda-mas iš gimnazijos savo auklėti-nius abiturientus. R.Pozniakovą palaiko jo bendramintis, kolega ir geras draugas istorijos moky-tojas Mangirdas Šlapelis.

Nors skautų draugovė Lie-porių gimnazijoje žengia tik pir-muosius žingsnius, ji jau aktyviai dalyvauja įvairioje veikloje. Gim-nazistai, priklausantys skautams, kartu su savo vadovais dalyvavo Šiaulių tunto renginyje „Kūkū! Labas“, kur jėgas teko išbandyti kukurūzų labirinte. Šeši skautai gimnazistai talkino kitiems sava-noriams „Maisto banko“ organi-zuotoje akcijoje.

Dalyvaudami skautų organi-zacijos veikloje, gimnazistai ne tik ugdosi pilietines nuostatas,

bet ir gali atskleisti savo kūrybi-nius gebėjimus – jie ruošiasi res-publikiniam skautų dainų kon-kursui, pasiūlė ir išrinko draugo-vės pavadinimą „Saulė“. Lapkri-tį planuojamas „Skautnaktis“ – renginys su įvairiomis sportinė-mis, kūrybinėmis ir kitokiomis užduotimis.

Pasak skautų draugovės veikloje dalyvaujančių gimna-zistų, jiems puikus pavyzdys yra vadovai, ypač mokytojas R.Pozniakovas, kuris ilgai gali kalbėtis įvairiomis temomis: pasidalyti išpūdžiais iš įvairių šalių, nes pats yra nemažai jų aplankęs, gali diskutuoti apie pomėgius, ypač žvejybą, protų kovas, ir t. t.

Belieka pasidžiaugti, kad šiais vartotojiškais laikais dar yra entuziastų, norinčių ir ge-bančių dirbti neskaiciuojant nei laiko, nei materialaus atlygio.

Rita NORKUTĖ,

Aida ŠLIAŽIENĖ,

Šiaulių Lieporių gimnazijos mokytojos

Diena prieš atostogas

Kelmės r. Tytuvėnų gimnazijos 5–8 klasių mokiniai paskuti-nę dieną prieš atostogas leido netradiciškai. „Prieš įvairias rungtis sveikatos priežiūros specialistė S.Bielskytė pravedė linksimą mankš-tą, kurioje vaikų džiaugsmui dalyvavo ir klasių auklėtojos. Po to kūno kultūros mokytojai vedė tradicines ir neįprastas rungtis: or-ganizuotos estafetės su balionais ir kamuoliais, savo bato ieškoji-mas įvairios avalynės krūvoje, „traukinukas“, kuo greitesnis kryžia-žodžių sprendimas“, – pasakoja „Dialogui“ mokytoja **Bronislava Buchienė**. Be to, ir Tytuvėnų gimnazijos ugdytiniai išitraukė į pro-jektą „Tyrėjo diena“, nuo smarkiai parudusių rudens lapų „išvada-vo“ Jurgio kalnelį, stačiatikių, sukilėlių ir holokausto aukų kapinai-tes, pradinukų sporto salės aplinką, pagelbėjo Tytuvėnų bendruo-menės pirmininkei I.Ridikienei sutvarkyti namelio aplinką ir vidų.

Kultūrinis-educacinis „subruzdimas“ Minaičiuose

Saulėtą popietę Minaičiuo-se (Radviliškio r.) įvyko kultūri-nis-educacinis „subruzdimas“ – Krašto apsaugos dienos rengi-nys „Lietuvos laisvės kovų isto-rijos keliais jaunomis jėgomis, lūpomis ir širdimis!“

Minaičiai – svarbi istorinė vieta. Čia įvyko visos Lietuvos partizanų vadų suvažiavimas, buvo įkurtas Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdis (LLKS), sudaryta vyriausioji partizanų vadovybė, paskelbta politinė 1949 m. Vasa-rio 16-osios deklaracija.

Į svarbią istorinę praeitį sau-gantį Minaičių kaimą susirin-kome, kad atiduotume Tėvynei savo žinias, jėgas, dainas, kūry-biškumą, patriotiškumą. Prieš

viktoriną Laisvės kovų liudinin-kė, šios sodybos tuometinio šeimininko Stanislovo Mikniaus dukra Julijona Mikniūtė-Petrėnienė pasidalijo savo prisimini-mais. Prie paminklo LLKS de-klaracijai ir jos signatarams at-minti padėjome gėlių.

Vakarop Balandišio kaime komandos ruošėsi orientacinio žygio startui. Pasidarę maskuotę dalyvių komandų nariai išjudė-jo į pilną išbandymų žygio tra-są. Maršrutą rengė Lietuvos šau-lių sąjunga.

Sukūrę originalų asambliažą (aut. Gabrielė Gakšytė), jį įdomiai pristatė, puikiai atsakė į viktorinos klausimus ir išlaikę nelengvą iš-bandymų ruožą šiais metais kelio-

nę į Europos Parlamentą laimėjo mūsų Radviliškio Vaižganto gim-nazijos komanda „Prisikėlimo ai-niai“ (ją lydėjo istorijos mokytoja Laima Maminskienė, dalyvius aktyviai palaikė šauni vaižgantiečių „sirgalių“ grupė).

Susirinkę dar ilgai mėgavo-mės renginiu – vaišinomės ar-bata bei kareiviška koše, gro-žėjomės eksponuojama temine asambliažų paroda, žiūrėjome Jono Trukano filmą „Knygne-šys“, klausėmės Emos Pauraitės patriotinių dainų. Renginio pa-baigoje visus išjudino ŠU Menų fakulteto studentų dainos.

Norma ČECHAVIČIŪTĖ,

Radviliškio Vaižganto gimnazijos 2 klasės mokinė

Šlovė obuoliui ir moliūgui!

Spalį Prienų r. Balbieriškio pagrindinės mokyklos bendruomenė paminėjo Obuolio ir Moliūgo dieną. Šią šventę organizavo 8 klasės mokiniai. Renginyje dalyvavo visų klasių mokinių ir mokytojų komandos. Jos turėjo iš anksto atlikti namų užduotis: pagal renginio temą pasipuošti stalą, pagaminti bent 2 patiekalus (vieną – iš obuolio, kitą – iš moliūgo), sugalvoti komandos pavadinimą ir prisistatymą.

Renginį pradėję aštuntokai įdomiai papasakojo apie obuolius ir moliūgus. Kuo gi jie tokie naudingi, kad kalendoriuje jiems paminėti skirta diena?

Kvapnus sultingas **obuolys** – idealus sveikas maistas. Jį paprasta nešti kaip užkandį į iškylą ar darbą. Jis pripildo skrandį ir greitai sukelia sotumo pojūtį, neapkrumdamas organizmo. Geriausia valgyti šviežius obuolius likus pusvalandžiui ar valandai iki valgio. Išgertos ryte prieš valgį obuolių sultys pagerina virškinimą, o vakare po įtemptos darbo dienos prieš miegą – ramina nervus ir sugrąžina jėgas. Obuoliai nuo seno liaudies medicinos žinovų laikomi pačios gamtos žmogui atsistatymui gydytojais. Obuolių sėklose nemažai jodo. Norint gauti jodo dienos normą, reikia kasdien sukrumsti po 5–6 sėkles. Valgant obuolius pagerėja apetitas, paspartėja medžiagų apykaita, atsiranda daugiau energijos. Kasdien suvalgant po 2–3 obuolius, gaunama visa vitamino C paros norma. Kiekvienam žmogui per metus reikėtų suvalgyti ne mažiau nei 35 kg obuolių. Obuoliai puikiai padeda išvengti infekcijų, efektyviai kovoja su virusais, pavyzdžiui, sukeliančiais A tipo gripą. Juose esantys fitoncidai naikina dizenterijos sukėlėjus ir auksinį stafilokoką. Pavalgius visiškai nebūtina griebtis kramtomosios gumos, jeigu po ranka yra šviežių obuolių. Šie vaisiai naikina mikrobus, galinčius sukelti kariesą.

Moliūgas – taip pat skani, maistinga ir sveikatai naudinga daržovė. Moliūgo minkštame daug naudingo vandens ir balastinių medžiagų, kurios labai vertingos virškinimui, spartina toksinų neutralizavimą ir jų pašalinimą iš organizmo. Moliūgo sėklose ypač gausu nukleininį rūgščių – tikro gamtos sukurtų jaunystės eliks-

syro, atnaujinančio organizmo ląsteles bei skatinančio jų augimą. Išlukštenas moliūgo sėklas rekomenduojama valgyti žmėnėms, turintiems žarnyno parazitų – kaspinuočių arba askaridžių.

Įdomu tai, kad moliūgų sultis galima vartoti kaip švelnius migdomuosius. Norint sustiprinti efektą rekomenduojama į sultis įmaišyti truputį medaus. Jei kankina irzlumas bei nemiga, gelbėtis taip pat galima šviežių moliūgų sultimis. Sergant mažakraujyste ir stokojant geležies, per dieną reikia suvalgyti apie 20–150 g virto moliūgo – ir nebereikės vartoti geležies preparatų. Reguliariai mėgaujantis patiekalais iš moliūgų – veiksminga dantų ėduonies profilaktika, nes juose daug fluoro. Fluoro paros norma – 1 mg. Šią normą galima gauti suvalgius per dieną apie 500 g moliūgo.

Kol komandos ruošėsi prisistatymui, vertinimo komisija, pakilusi nuo jiems skirtų obuolių žvakidėmis puošto stalo, apžiūrėjo dekoruotus komandų stalus su

įvairiais patiekalais. Ir kokių patiekalų čia nebuvo! Obuolių, moliūgų pyragai, keksai, įdaryti varške obuoliai, vieno kashio moliūgo užkandėlė „Egzotika“, nuostabus skonio obuolių ir moliūgų kokteilis, moliūgų želė... Įmantriai atrodė mokytojų stalas, papuoštas nuostabiomis rožėlėmis iš džiovintų obuolių, moliūgų ir šermukšnio uogų. Visiems labai patiko moliūginiai saldainiai. O kiek jaukumo suteikė 7 klasės mokinių sukurtas didelis šviečiantis moliūgas! Komisijai buvo sunku išrinkti pačius sveikiausius ir maistinė verte naudingiausius patiekalus.

Apžiūrėjus patiekalus ir juos degustavus, prasidėjo komandų prisistatymai. Visos komandos pasirodė labai puikiai. „Obuoliukai rubiliukai“ vaidino sodo mergaites, „Moliūgėliai“ – televizijos laidą „Klausimėlis“, „Rudenėlis“ – Dėdę Rudenėlį, atnešusį rudens gėrybių, „Dyniukai“ – atspalaidavimą sode, „Obuolmoliūgai“ – mažutėlę Obuolytę, riedančią pas Moliūgytę.

Prisistatę komandos turėjo rimtai pa-

dirbėti – atlikti praktines užduotis: atpažinti 10 obuolių veislių, išvardinti vietovardžius, susijusius su obuoliu, bei pavardes, kilusias nuo žodžio „obuolys“, surašyti moliūgo ir obuolio giminaičius, pabaigti patarles bei priežodžius. Po to varžėsi ir kapitonai, uždirbdami savo komandoms taškus. Kol komisija suvedinėjo rezultatus, šios informacijos autorė visoms komandoms pateikė įdomių užduočių, už kurias buvo galima laimėti prizų.

Apibendrinus visų komandų darbą ir mokyklos direktoriui Stasiui Valančiui įteikus visoms komandoms padėkos raštus, renginį, prisimindami lietuvių liaudies išmintį, baigėme palinkėjimu: pavaišink draugą obuoliu – taip palinkėsi jam meilės, laimės ir sveikatos. Skambant V.V.Landsbergio dainai „O žvaigždė puodynėj“ vaišino vieni kitus pačių atsineštais obuoliais...

Ona ŽVALIAUSKIENĖ,

Prienų r. Balbieriškio

pagrindinės mokyklos biologijos mokytoja

■ Kvapnus sultingas obuolys – idealus sveikas maistas.

SEMINARAI

Mokiniai atostogauja – mokytojai mokosi

Nutilus mokinių šurmuliui, Jonavos rajono mokytojai rinkosi į gerosios patirties sklaidos seminarą-konferenciją „Mokinių pažangos ir pasiekimų pamatavimas pamokoje“ (jį inicijavo Jeronimo Ralio gimnazijos direktoriaus pavaduotoja Marijona Malakauskienė bei metodinės tarybos pirmininkė Rasutė Jaruševičienė). Seminaras sulaukė didelio susidomėjimo – jame dalyvavo ir pedagogų iš Vilniaus, Elektrėnų. Visus pranešimus, nors juos skaitė įvairių dalykų – dorinio ugdymo, lietuvių kalbos, geografijos, biologijos, anglų kalbos, vokiečių kalbos, technologijų, IT, dailės – pedagogai, vienijo mokymo ir mokymosi, vertinimo ir įsivertinimo tema. Mokytojai dalijosi gerąja patirtimi ir bandė atsakyti į klausimą: ar tobulėju vertindamas? „Juk dažnai mes klausiamo savęs bei kolegų, ką daryti, kad pažymių rašymas nekurstytų nepasitikėjimo tarp manęs ir mokinio, kad gaunantys prastus pažymius jaustų, jog noriu jiems padėti, kaip išmokyti teisingai sudaryti vertinimo kriterijus ir aptarti juos su vaikais, kaip pasiekti, kad grįžtamasis ryšys tarp manęs ir mokinio padėtų jam tobulėti, kokiais būdais mokyti vaikus įvertinti save?“ – dalijasi Jonavos Jeronimo Ralio gimnazijos mokytoja **Ona Bartušienė**.

Noras tobulėti lemia nuoširdų bendradarbiavimą

Dažnai tenka išgirsti, kad mokytojai yra „sunki auditorija“, atseit jie jau viską moka ir dabar tik moko kitus, o patys mokytis nebepori ir t. t.

Tai yra netiesa! Mokytojai nori mokytis! Jie siekia naujovių ir atneša pokyčius. Besimokančioje organizacijoje mokytojai rūpinasi savo darbo kokybe. Jie myli savo darbą, mato jo prasmę, turi profesinį identitetą, profesinę savimonę, vieningą vertybinį pamatą. Jie yra tie, kurie padeda ir kitoms visuomenės grupėms priimti ir įveikti laikmečio iššūkius.

Kai mokyklos bendruomenės nariai dirba išvien, jie pradeda kitaip suvokti savo vaidmenį: direktorius tikisi iš kolegų visapusiškesnio dalyvavimo mokyklos veikloje, mokytojai randa veiksmingesnių būdų atlikti savo darbą, tėvai ir mokiniai

laiko save ne pašaliniais stebėtojais, o partneriais.

Bendradarbiavimas ir funkcijų išplėtimas padeda pajusti bendrą atsakomybę už visus mokyklos mokinius, plačią mokyklos bendruomenę ir pedagogo profesiją. Todėl pedagogams suteikiama daugiau galimybių įgyti patirties ne vien mokykloje, bet ir už jos ribų. Tam pats geriausias laikas – mokinių atostogos.

Jau antri metai Prienų r. Balbieriškio pagrindinės mokyklos metodinė taryba palaiko glaudžius ryšius su Alytaus r. Ūdrijos pagrindinės mokyklos metodine taryba: organizuojame bendrus seminarus, metodines dienas, dalijamės patirtimi. Šiomet kolegų iniciatyva nusprendėme apsilankyti Lietuvos švietimo istorijos muziejuje Kaune bei užmegzti bendradarbiavimo ry-

šius su Kauno Kovo 11-osios vidurinė mokykla. Ji išskirtinė tuo, kad turi 5 specialiųjų poreikių mokinių ugdymo klases, daug dėmesio skiria specialiųjų poreikių mokinių inkluziniam mokymui. Apsilankymas švietimo istorijos muziejuje ir edukacinė gidės pamoka daugelį nukėlė į savo mokyklinius metus, privertė atidžiau pažvelgti į šiandienos ugdymosi procesą, permąstyti dabartiniam ugdymosi procese mūsų pačių naudojamus metodus, priemones ir ugdymosi veiklas.

Bendros kaimyninių rajonų greitimų mokyklų mokytojų išvykos, metodiniai renginiai, pagrįsti ne konkurencija, o nuoširdžiu atviru bendradarbiavimu, padeda tobulėti ir ieškoti bendrų sprendimų ugdymo proceso kelyje.

Mokytoja Reda VALANČIENĖ

Mokinių kultūriniai mainai „Aušroje“

Kėdainių „Aušros“ sveikatinimo ir sporto pagrindinėje mokykloje susitiko trijų mokyklų Tolerancijos ugdymo centrai (TUC) – Klaipėdos Gedminų pagrindinės, Vilniaus „Saulėtekio“ vidurinės mokyklos ir aušriečių. Mokyklų komandos bendrai vykdė trišalį šalies mokymo įstaigų bendrų edukacinių veiklų projektą „Šitą žemę man likimas dovanojo...“

Svečius nuotaikingu šokių pasveikino mokyklos tautinių šokių kolektyvas „Dagilis“ (vad. mokytoja Danutė Pilibienė). Mokyklos direktorius Ovidijus Kačiulis pristatė mokyklą – kas mes esame, kuo esame unikalūs, kaip mokykloje įgyvendiname Olimpino ugdymo, Sveikatos ugdymo programas. Klaipėdos Gedminų pagrindinės mokyklos direktorius – šio projekto iniciatorius Aurelijus Liaudanskas priminė projekto tikslus: ugdyti sąmoningą, tolerantišką, aktyvų pilietį, gebantį savo veiksmą grįsti doriniais principais, kalbėjo apie pagarbos kitai kultūrai požiūrio formavimą, daugiakultūrę aplinką, kuri sieja visų mokyklų mokinius.

Projekto veiklose dalyvavo Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti direktoriaus pavaduotoja, švietimo programų koordinatore Ingrida Vilkenė. Ji supažindino

■ Trijų mokyklų komandos bendrai vykdė trišalį šalies mokymo įstaigų bendrų edukacinių veiklų projektą „Šitą žemę man likimas dovanojo...“

su komisijos veikla, TUC tinklu Lietuvoje ir pravedė mokiniams edukacinę pamoką-praktikumą „Nacių ir sovietų okupacijų nusikaltimai ir jų pasekmės Lietuvos visuomenei“. Tai buvo netradicinė, įdomi pamoka, kurioje mokiniai diskutavo, išsakė savo požiūrį, praplėtė istorines žinias.

Šios informacijos autorė pristatė „Aušros“ mokykloje įgyvendinamą švietimo apie totalitarinių režimų nusikaltimus, nusikaltimų žmogiškumui prevencijos ir tolerancijos ugdymo programą, mokyklos siekį plėtoti žmogaus teisių kultūrą, ugdyti pagarbą kitų tautų kultūros paveldui, taikant modernias multikultūrines švietimo formas.

Vyko bendros trijų mokyklų

mokinių veiklos muzikos, šokių, filmo kūrimo sekcijose, atidarytos kūrybinės dirbtuvės „Kitoks“. Savo požiūrį į toleranciją mokiniai išreiškė per meną, jausmus, gyvenimo supratimą. Atidaryta trijų mokyklų mokinių darbų paroda mokyklos galerijoje „A“. Ši paroda toliau keliaus į Vilniaus „Saulėtekio“ vidurinę, po to papuoš Klaipėdos Gedminų pagrindinę mokyklą.

Projekto dalyviams buvo organizuota kultūrinė pažintinė ekskursija į Daugiakultūrį centrą, sveikatos valanda mokyklos baseine.

Rita LUKOŠEVIČIENĖ,
Kėdainių „Aušros“ sveikatinimo
ir sporto pagrindinės mokyklos
direktoriaus pavaduotoja ugdymui

Minė vaistažolių arbatos paslaptis

Šiaulių r. Kuršėnų Stasio Anglickio mokyklos bendruomenė šiemet vykdo tęstinį projektą „Mes savo ateities šeiminkai“.

Ūkanotą popietę 7–8 klasių mokiniai susirinko į pirmojo šio projekto etapo baigiamąjį renginį – viktoriną „Įminkime vaistažolių arbatos paslaptis“. Renginio dalyvius pasitiko paroda „Mokyklos teritorijoje augantys vaistiniai augalai“, informaciniai stendai apie vaistažoles. Renginio metu klasių komandoms buvo pateiktos teorinės ir praktinės užduotys: reikėjo iš paveikslėlio atspėti vaistažolės ir parašyti jų vaistines savybes; paragavus nustatyti, iš kokių žolelių paruošta arbata; pasakyti pateiktų vaistažolių pavadinimus. Sunkiausiai mokiniams sekėsi antroji užduotis – nė viena komanda neatspėjo visų pateiktų paragauti arbatos rūšių.

Įdomi viktorinos dalis – namų darbų pristatymas. Mokiniai visą savaitę rinko informaciją apie rečiau vartojamus augalus ir pristatė ežiulę, pelyną, šalaviją, gyslotį, levandą, kiaulpienę. Įdomu buvo stebėti paruoštas pateiktis, klausytis išsamių pasakojimų.

Po intensyvaus darbo visi vai-

šinomės mėtų arbata, pagardindami ją medumi, kurio kasmet mokyklai dovanoja Stasio Anglickio šeimos nariai. Mokyklos psichologė Jurgina Simonavičienė kvietė ragauti ekologiško produkto – bičių duonelės. Vaišindamiesi prisiminėme, kaip dar praėjusių mokslo metų pavasarį biologijos mokytoja Vida Kežienė paskatino mokinius per vasarą rinkti vaistažoles, supažindino su jų rinkimo ypatumais ir teikiama nauda. Pasidžiaugėme, kad į šią veiklą įsijungė ne tik vaikai, bet ir jų tėveliai. Kai kurie mokiniai rudenį atnešė net 3–4 rūšių vaistažolių. Jie renginio metu apdovanoti padėkos raštais ir asmeninėmis dovanėlėmis. Surinktas vaistažoles nutarėme padovanoti neįgaliems seneliams, kad jie žvarbiais žiemos vakarais galėtų mėgautis kvapnia moksleivių surinkta vaistažolių arbata.

Violeta BANIULIENĖ,
Šiaulių r. Kuršėnų Stasio Anglickio
mokyklos socialinė pedagogė,
projekto koordinatore

Susitikimo metu lydėjo muzika

Utenos r. Leliūnų pagrindinės mokyklos ir Utenos Dauniškio gimnazijos mokiniai bei mokytojai sukvietė Comenius daugiašalės partnerystės ir eTwinning projekto *Music, vehicle of cultural identity* („Muzika kaip kultūrinio identiteto perteikėja“) dalyvius į trečiąjį tarptautinį projekto susitikimą Utenoje.

Projekto koordinatore **Loreta Tarvydienė** „Dialogui“ pasakoja: „Leliūnų mokyklos mokiniai pristatė anglų kalba savo šalį, Uteną, Leliūnų miestelį, muzikinės popgrupės „Aušra“ veiklas *Mover Maker*, *PowerPoint*, *VLC media file*, *Prezi* pateiktyse. Moksleiviai, popgrupės „Aušra“ nariai, sudainavo ne vieną dainą. Visi projekto dalyviai pristatė savo namų darbus – dvejų savo šalyse populiarių dainų analizę (kompozitorius, atlikimo metai, tonacija, dainavimo stilius, įrašai, teksto vertimas į anglų kalbą, natos ir t. t.).

eTwinning projekto dalyvė Utenos Dauniškio gimnazija susitikimo dalyvius supažindino su savo popgrupės „Vivo“ merginų

choru, folklorinės grupės „Untytės“ ragininkų, gimnazistės Monikos Kaškauskaitės kūrybos dainų melodijomis, o šios gimnazijos mokytojas Laimutis Kirilauskas supažindino su skudučių, kanklių, ragų, dūdmaišio ir kt. muzikos instrumentų skambesiu.

Taip pat apsilankėme Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos istorijos muziejuje, studijoje, kuriose buvo įrašomos XX a. populiariosios muzikos kūriniai, įdainuotos dainos. Turėjome net kelias muzikines edukacines pamokėles: Utenos kraštotyros muziejuje buvome supažindinti, kaip gaminami seni lietuviški, netradiciniai instrumentai. Patys bandėme pasigaminti iš šiaudų, plunksnų, medžio skudučius bei birbynes ir jais pagroti. Vilniuje, Nacionaliniame muziejuje LDK valdovų rūmuose, buvome supažindinti su to meto vyrausiais muzikos instrumentais, klausėmės pučiamaisiais, styginiais ir klavišiniais instrumentais atliekamų muzikinių kūrinių ir taip pat patys bandėme jais pagroti...“

Rudens atostogos režisieriaus kailyje

Marijampolės marijonų gimnazijos moksleivės Monika Zdančevičiūtė, Eglė Zubriūtė, Aistė Brusokaitė ir jų lietuvių kalbos mokytoja **Rima Dragūnėvičienė** (šios informacijos „Dialogui“ autorė) dalyvavo respublikiniame edukaciniame projekte „Kino knyga – 2013“ (organizatoriai – UAB „Europos Kinas“; Lina Užkuraitytė). Projekto tikslas – ugdyti vizualinę moksleivių raštingumą jiems patrauklia užimtumo forma ska-

tinant kūrybišką bei sąmoningą juos supančios aplinkos suvokimą. Į šį projektą gimnazistės pateko įveikusios pirmąjį etapą – dalyvavo kūrybinio rašymo konkurse „Dienoraštis“. Jos buvo pakviestos į kūrybines dirbtuves Vilniuje ir įsiliejo į 30-ies smalsių bendraamžių būrį. Keturias rudens atostogų dienas merginos ragavo dokumentinio filmo režisieriaus duonos: mokėsi fiksuoti aplinką vaizdu, kurti vizualų pasakojimą,

rašyti kūrybiškai, filmavo ir montavo filmukus. Drauge su bendraminčiais dalyvavo filmų peržiūrose bei diskusijose. Mokėsi iš profesionalių režisierių, kurie vadavo dirbtuvėms. Merginoms talkino režisieriai Maratas Sargsyanas, Mikas Žukauskas, Andrius Blaževičius ir Tomas Smulkis. Viso projekto metu merginos mokėsi savitai pamatyti aplinką, ją fiksuoti, per pasakojimo kūrimą pažinti, kaip keičiasi tų pačių įvykių interpretavimas pasirinkus skirtingą jų fiksavimo būdą, bei suvokti žodžio ir vaizdo tarpusavio ryšį. Taip pat aptarė dienoraščio kaip dokumento ir kaip grožinės literatūros žanrinius ypatumus. Kūrybinių dirbtuvių metu paanalizavo, kokios galimos dienoraštinio kino kalbos galimybės ir kuo jos skiriasi nuo kitų pasakojimo variantų. Projekto metu gimnazistės mokėsi būti pastabesnės, atidžiau žvelgti į aplinką, drąsiau ir laisviau reikšti savo mintis.

■ Projekto „Kino knyga – 2013“ akimirka su režisieriumi Maratu Sargsyanu

Rimos Dragūnėvičienės nuotr.

DIALOGAS

Vyriausioji redaktorė
Elena Tervidyte
Tel. 234 4328,
mobil. 8 ~ 699 38 150,
telen@takas.lt

www.dialogas.com

PASITEIRAUTI – tel. 234 1571

Redaktorė **Lizeta Lozuraitytė**: redaktore@dialogas.com; tel. 234 0482
Apžvalgininkas **Vytautas Strazdas**: apzvalgininkas@dialogas.com; tel. 234 6943
Korektorė **Lina Paragytė**: korektura@dialogas.com
Maketuotojas: maketas@dialogas.com
Vyr. buhalterė **Rasa Krilavičiūtė**: buhalterija@dialogas.com
Administratorė: info@dialogas.com; tel./faksas 234 1571
Prenumerata: prenumerata@dialogas.com

Savaitraščio indeksas 0017.
Redakcija: Antakalnio g. 31, LT-10312 Vilnius. Faksas 234 1571
Įmonės kodas 221262680. Atsiskaitymoji sąskaita LT72 70440 60001118958
AB SEB bankas. Banko kodas 70440.

Straipsnių autorių mintys gali nesutapti su redakcijos nuomone. Už reklamos, skelbimų ir mokamų straipsnių turinį redakcija neatsako. Rankraščiai neregistruojami ir negražinami. Kopijuoti ar platinti savaitraštyje publikuojamą medžiagą be redakcijos sutikimo draudžiama.
Leidžia UAB „Polilogas“.

REMIA SPAUDOS, RADIO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS Media Support Foundation

Išleista ketvirtadieniais.
Laikraštis leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. SL 093. 4 sp. I. Tir. 1879 egz.
Spausdino UAB „Lietuvos rytas“ spaustuvė, Gedimino pr. 12a, LT-01103 Vilnius.
ISSN 1392-1916

MOKYKLOSE

Po profesijų pasaulį

Kretingos Marijono Daujoto pagrindinės mokyklos Rūdaičių pradinio ugdymo skyriuje į ikimokyklinio ugdymo programas yra integruotas ugdymas karjerai, įvedantis vaikus į profesijų pasaulį. Rūdaičių pradinio ugdymo skyriaus ikimokyklinukai, lydimi auklėtojos Jurgitos Kripienės, keliavo susipažinti su baldininko, gaisrininko ir ūkininko profesijomis. „Priešgaisrinėje tarnyboje vaikai žiūrėjo mokomuosius filmukus, kaip elgtis gaisro metu, matavosi gaisrininko šalną, apžiūrėjo gaisrines mašinas

ir jų įrangą. Nukeliavę į Vidmanto Mišaišius ūkį, domėjosi žemės ūkio technika: traktoriais ir įvairiais žemės įdirbimo ir priežiūros padargais, stebėjo ariamą žemę, kalbėjo apie duonelės auginimą. Bendrovėje „Medis“ vaikai susipažino su baldininko profesija. Esame dėkingi tėveliams, priėmusiems ir supažindinusiems vaikus su savo profesijomis“, – rašo „Dialogui“ Kretingos Marijono Daujoto pagrindinės mokyklos Rūdaičių pradinio ugdymo skyriaus vedėja **Rima Narkienė**.

■ Rūdaičių pradinio ugdymo skyriaus ikimokyklinukai susipažįsta su gaisrininko profesija.

Laukiamiausias metų renginys

„Džiaugiamės, kad kasmet mūsų būrys, kaip ta sniego gniūžtė, vis didėja. Į veiklas įsitraukia ne tik gimnazijos mokytojai, administracija – labiausiai džiaugiamės gimnazistų tėvelių dalyvavimu. „Sniego gniūžtė“, ko gero, laukiamiausias metų renginys dar nedalyvavusiems, ir gyvenimo būdas jau sulipusiems į vieną gražią didelę gniūžtę“, – rašo „Dialogui“ Šiaulių Juliaus Janonio gimnazijos socialinė pedagogė **Laura Martusevičienė**. Informacijos

autorė pranešė, jog spalio 25–27 dienomis jaunimas iš Šiaulių penkių gimnazijų, dviejų progimnazijų bei svečiai iš Rokiškio r. Obelių gimnazijos dalyvavo tarptautinės prevencinės programos „Sniego gniūžtė“ stovykloje. Neeilinio susidomėjimo sulaukiantis renginys J.Janonio gimnazijoje organizuojamas jau ketvirtą kartą. Gimnazijoje veikiantis „Sniego gniūžtės“ Šiaulių skyrius turi tarptautinę akreditaciją rengti šią stovyklą.

KONKURSAI

Ar pažįsti gimtąjį miestą?

Didžiulis būrys – 22 komandos iš 7 mokyklų – Šiaulių miesto I klasių gimnazistų panoro savo jėgas išbandyti konkurse „Ar pažįsti gimtąjį miestą?“ Konkursą organizavo Didždvario gimnazijos geografijos mokytoja **Sniegina Raubaitė** ir istorijos mokytoja **Valda Kizevičiūtė**, joms talkino būrys III klasių didždvariečių. Pirmajame konkurso etape mokiniai per valandą pagal pateiktas užuominas turėjo rasti, apibūdinti ir pažymėti žemėlapyje įvairius miesto objektus. Kiekviena teisingai aptiktame objekte jie gaudavo raidę arba skaičių, kuriuos surinkus, susidėliojo užrašas – „Šiauliai 777“. Mokiniais teko ieškoti ir naujausio Šiaulių muziejaus, paminklo garsiai pasaulyje asmenybei, lankiusiai Šiaulius prieš 20 metų, kanalizacijos vamzdžiuose paslėpto Rūdės upelio, sovietmečiu gerai žinomų objektų: kavinės „Minutė“, restorano „Geluva“ bei kitų įdomių objektų. Kai užuominos ir žemėlapis nepadėdavo,

mokiniai kreipdavosi pagalbos į vyresnio amžiaus praeivius.

Grįžę į gimnaziją, antrajame etape gimnazistai turėjo nustatyti, kokie Šiaulių objektai rodomi ekrane. Jei fotografijos muziejų, Sukilėlių kalnelį ar sinagogą atpažinti nebuvo sunku, tai daug kas pirmą kartą sužinojo apie Šiauliuose esantį „Kaukazą“, „Taškentą“, Padirsių gatvelę, kurioje augo garsus keliautojas, fotografas, gamtosaugininkas O.Truchanas.

Geriausieji konkurse pasirodė komanda „Grietinėlė“ iš Juliaus Janonio gimnazijos, antraisiais tapo Didždvario komanda „Pepsi“, o trečiaisiais – Stasio Šalkauskio gimnazijos komanda „Šalkauskiukai“.

„Šiuo konkursu dar kartą paminėjome gražų mūsų miesto jubiliejų ir paskatino visus domėtis mus supančia aplinka“, – reziumuoja konkurso organizatorės S.Raubaitė ir V.Kizevičiūtė.

APIE PRANCŪZIJĄ JAU ŽINOJOTE...

ATRASKITE DAUGIAU PRANCŪZŲ INSTITUTE!

INSTITUT FRANÇAIS
LITANI

PLAČIAUSIAS PRANCŪZŲ KALBOS KURSŲ PASIRINKIMAS

- vaikams, paaugliams, suaugusiems
- įmonėms ir organizacijoms
- bendrieji ir specializuoti kursai
- individualūs kursai
- tarptautiniai egzaminai

Nauja bendrųjų ir intensyvių kursų sesija nuo lapkričio 18 d.

Registracija:
Didžioji g. 1, LT-01128 Vilnius,
+370 5 219 9696
registracija@prancuzuinstitutas.lt

Užs. 492

SUKAKTYS

Pralenkusi laiką

Aistės Mažeikaitės nuotr.

Musninkų Alfonso Petrulio gimnazijos (Širvintų r.) bendruomenė kompozicija „Pralenkusi laiką“ pagerbė žymios Lietuvos švietimo reformos pradininkės Meilės Lukšienės 100-ąsias gimimo metines.

Renginio scenografija priminė lietuvišką klasę – su tautine juosta puošusia lenta, senu mokykliniu suolu, knyga, mokykliniu skambučiu. Kompozicijos dalyviai, mokiniai ir mokytojai, literatūriniu žodžiu, liaudies dainų ir kanklių melodija priminė M.Lukšienės prasmingo gyvenimo akimirkas – vaikystės,

mokymosi, darbo ir visuomeninės veiklos metus. Renginyje dalyvavo buvusi geografijos mokytoja M.Galvosienė, simboliškai sujungė skirtingų kartų žmones – mažuosius pradinukus, aukštesniųjų klasių mokinius, mokytojus. „Dialogui“ apie tai parašė mokytoja **Valentina Brazaitienė**.

ŠIAME „DIALOGO“ NUMERYJE MINIMOS 62 UGDYMO ĮSTAIGOS

„Aušros“ pagrindinė, Tauragė
„Aušros“ sveikatinimo ir sporto pagrindinė, Kėdainiai
„Aušros“ vidurinė, Biržai
„Ažuolyno“ gimnazija, Klaipėda
„Baltijos“ pagrindinė, Palanga
„Romuvos“ progimnazija, Šiauliai
„Saulėtekio“ vidurinė, Vilnius
„Žemynos“ progimnazija, Panevėžys
Antano Smetonos gimnazija, Ukmergė
Balbieriškio pagrindinė, Prienų r.
Bartuvos progimnazija, Skuodas
Bubių, Šiaulių r.
Dauniškio gimnazija, Utena
Didždvario gimnazija, Šiauliai
Domeikavos gimnazija, Kauno r.
Drąsūčių, Šiaulių r.
Garliavos Jonučių vidurinė, Kauno r.
Garliavos Juozo Lukšos gimnazija, Kauno r.
Gedminų pagrindinė, Klaipėda
Gerosios Vilties vidurinė, Vilnius
Gilvyčių, Šiaulių r.
Jeronimo Ralio gimnazija, Jonava
Jokūbavo Aleksandro Stulginskio pagrindinė, Kretingos r.

Jono Graičiūno gimnazija, Kelmė
Jotvingių gimnazija, Alytus
Juliaus Janonio gimnazija, Šiauliai
Jurgio Pabrėžos universitetinė gimnazija, Kretinga
Kartenos vidurinė Kretingos r.
Kovo 11-osios vidurinė, Kaunas
Kūlpėnų Motiejaus Valančiaus pagrindinė, Kretingos r.
Kuršėnų Stasio Anglickio, Šiaulių r.
Leliūnų pagrindinė, Utenos r.
Lieporių gimnazija, Šiauliai
Lopšelis-darželis „Eglutė“, Mažeikiai
Maisto pramonės ir prekybos mokyimo centras, Kaunas
Makniūnų mokykla-daugiafunkcis centras, Alytaus r.
Marijono Daujoto pagrindinė, Kretinga
Marijonų gimnazija, Marijampolė
Mato Slančiausko progimnazija, Joniškis
Mokykla-darželis „Žibutė“, Kretinga

Musninkų Alfonso Petrulio gimnazija, Širvintų r.
Naujamiesčio vidurinė, Panevėžio r.
Neveronių vidurinė, Kauno r.
Obelių gimnazija, Rokiškio r.
Piliuonos vidurinė, Kauno r.
Plikų levos Labutytės pagrindinė, Klaipėdos r.
Pranciškonų gimnazija, Kretinga
Tytuvėnų gimnazija, Kelmės r.
Ūdrijos pagrindinė, Alytaus r.
Vaduovų darželis-mokykla, Vilnius
Vainuto gimnazija, Šilutės r.
Vaižganto gimnazija, Radviliškis
Vandžiogalos vidurinė, Kauno r.
Velžio gimnazija, Panevėžio r.
Vydmantų vidurinė, Kretingos r.
Vlado Jurgučio pagrindinė, Palanga
Židikų Marijos Pečkauskaitės vidurinė, Mažeikių r.

Skleidė savo talentus

Martyno Jociaus nuotr.

Projekto dalyviai Naujamiestyje plenere kūrė šiaudinę skulptūrą.

SEMINARAI

Gimtinės istorija ir geografija iš arčiau

Jau septintą kartą Alytaus rajono švietimo ir pedagoginės psichologinės pagalbos centras bei istorijos ir geografijos mokytojai surengė lokalinio projekto „Gimtinės istorija ir geografija iš arčiau“ seminarą-educacinę išvyką „Vietinio paveldo (Nemuno krašto) panaudojimas integruotose pamokose“. Šį kartą – Makniūnų mokykloje-daugiafunkciame centre.

„Lietuvių kalbos mokytoja Rima Rinkevičienė ir istorijos mokytoja Rasa Venslavavičienė parengė įdomią, turiningą Raitininkų seniūnijos apžvalgą, paremtą istoriniais šaltiniais ir šio krašto žmonių pasakojimais, legendomis, sakmėmis. Mokiniai tarmiškai pristatė savo kūrybą, senolių folklorą ir porinimus. Visa tai mokyklos-daugiafunkcio centro pedagogai ir darbuotojai naudoja integruotose pamokose ir renginiuose. Ypač visus sudomino kraštietės Albinos Ulčinskaitės-Venskevičienės gyvi, šilti prisiminimai ir vertingi istoriniai faktai apie šios vietovės istorinius, kultūrinius objektus, žmones. Elena Ramanauskienė, Makniūnų mokyklos-daugiafunkcio centro direktorė, šios bendruomenės ir krašto siela, įvairių renginių sumanytoja, vadovė ir vykdytoja, dzūkiškai gyvai ir įdomiai pristatė savo įstaigą, jos istoriją ir veiklą“, – dalijasi Alytaus rajono švietimo ir pedagoginės psichologinės pagalbos centro metodininkė Irena Savickienė.

Projekto dalyviai Naujamiestyje plenere kūrė šiaudinę skulptūrą.

Panevėžio r. Naujamiesčio vidurinė mokykla 2012–2014 m. m. dalyvauja tarptautiniame daugiašaliame projekte *Show your talent* („Atskleisk savo talentą“). Spalį mokykloje lankėsi mokytojų ir mokinių grupės iš Turkijos, Portugalijos ir Graikijos.

„Vienas iš projekto tikslų – specialiųjų ugdymosi poreikių mokinių ugdymas įvairių šalių mokyklose, jų įtraukimas į projekto veiklas, – dalijasi projekto koordinatore Eglė Čepulienė, – tad mūsų mokyklos specialiosios pedagogės supažindino su savo darbu. Pristatėme specialiąją bei pagrindinę Mykolo Karkos mokyklą, kurioje yra specialiosios klasės. Kartu kūrėme šiaudinę skulptūrą plenere Naujamiestyje. Piešėme plakatą iš įvairių šalių mokinių rankų atspaudų. Mokėmės bendravimo bei bendradarbiavimo kurdami plakatus, žaisdami įvairių tautų žaidimus ir t. t.“

Rudens gėrybių šventė

Tauragės „Aušros“ pagrindinėje mokykloje įvyko „Rudens gėrybių šventė“. Joje dalyvavo 5–10 klasių mokiniai, išradingumą demonstravo antroklėliai. Kiekviena klasė kūrė, savo darbelius pristatė, – praneša jaunųjų žurnalistų būrelio vadovė Birutė Vaivadienė.

Gerbiami mokytojai, direktoriai, darželių auklėtojai, dėstytojai,
„Dialogas“ – Jūsų profesinis laikraštis.
Kviečiame prenumeruoti ir siūlome 3 variantus –
rinkitės Jums patogiausią!

I.

Popierinė laikraščio versija

Užsiprenumeruoti galima:

- Internetu svetainėje www.dialogas.com. Raskite prenumeratos nuorodą, ją paspauskite, užpildykite pateiktą formą ir šią atsiųskite į redakciją.
- Visuose „Lietuvos pašto“ ir „Lietuvos ryto“ skyriuose – tradiciškai.

Prenumeratos kaina:

» 1 mėn. – 15,99 Lt.

II.

Elektroninė laikraščio versija

Prenumeruoti galite adresu

<http://www.dialogas.com/pdf-prenumerata/>

Prenumeratos kaina

FIZINIAMS asmenims:

» 1 mėn. – 10,00 Lt.

JURIDINIAMS asmenims

(tiems, kam reikalinga sąskaita faktūra):

» 1 mėn. – 11,79 Lt.

III.

Tinklapis – dialogas.com

www.dialogas.com – nuomonių ringas

- Švietimo aktualijos
- Straipsnių fragmentai
- Internetinė apklausa
- Nuotraukos, nuorodos, komentarai, archyvai
- Kita naudinga informacija

Jei kiltų klausimų, paskambinkite į redakciją tel. (8 ~ 5) 234 1571 arba parašykite info@dialogas.com – ir gausite visą Jus dominančią informaciją.

Jei nespėjote „Dialogo“ užsiprenumeruoti Lietuvos pašto skyriuose, galite tai padaryti mūsų internetinėje svetainėje www.dialogas.com bet kuriuo metu.

Ačiū, kad prenumeruojate „Dialogą“.